

IN LUMEA UNDELOR

Bătălia pentru calitate în lumea undelor, în universul frecvențelor, în lumea tensiunilor perceptibile doar prin sinusoidalele verzi ale osciloscopului, a dimensiunilor cu un pronunțat caracter subiectiv, însemnate cu noțiuni ca: sensibilitate, selectivitate, fidelitate — iată o treabă care se poate de palpată.

În secolul de cîteva ore am fost și eu martorul unei asemenea bătălii egal antrenante atît pentru muncitor, cit și pentru tehnician sau inginer, la una din uzinele bucureștene care, alături de toată țara, și-a înscris pe frontispiciul activității sale obiectivul numărul 1: o calitate la nivelul produselor pieței mondiale.

Ce înseamnă bătălia pentru calitate la o întreprindere de profil „Electronicii”, de pildă, unde, evident, nu poate exista nimic în afara calității? Oare o imprecizie infinitesimală la o singură piesă nu va afecta toate celelalte? Totuși că dat Dosarul uzinei cuprinde încă destule reclamații din partea cumpărătorilor,

fabetă de pe malul Dunării, cu o protipendă huzurind în lux, un bun debut pentru produsele ei. Obținerea unei concesi din partea guvernului burghezo-mosieresc nu ridică probleme prea complicate. Cîteva acțiuni transferate ministrilor și directorilor generali de resort și totul se perfectă într-o armonie ideală. Înființarea unei industrii radiotehnice oferea perspectivele unei afaceri verzoase. Prin 1937-1938, concernul își construiește primele ateliere de montaj. Cei cu puțin peste 100 de muncitori prost plătiți asamblază, respectind rigurosa documentația Philipsului, din piese importate de la aceeași sursă, primele aparate de radio așa-zis „fabricate în România”. Afacerea se arată a fi rentabilă. Mina de lucru iefină, meșteșugarii pricepuți și îndeminați, o piață fără concurență oferea profituri considerabile. A venit însă războiul care a redus anvergură afacerii ce se arăta a fi atît de promițătoare. După răz-

bol, brusce, întreprinzătorii afacerii de construcție de pe plaiurile întregii țări, știrile izbuzilor politice de pace a țării socialiste. Oamenii încep să pună bazele unei adevărate industrii de radio socialiste. Se înființează cursuri de specializare, se instalează utilaje moderne, se creează o solicită bază tehnică pentru cercetări în domeniul proiectării, al tehnologiei și al experimentării de laborator.

Apare primul aparat: „Record”. Vi-l amintiri? 1.706 aparate de radio! Iată bilanțul primului an 1948. De atunci fiecare an aduce schimbări și modernizări, secții și ateliere noi, utilaje mai perfecționate, cadre tot mai bine specializate și tot mai multe aparate de radio.

Față de 1948 numărul aparatelor fabricate în 1960 a crescut de aproape 100 ori. 167 de mii. Iar anul 1961 va aduce alte 220 de mii de aparate de radio și 20 de mii de televizoare. În curînd de pe urma din benzile rulante ale Electronicii va ieși aparatul de radio cu numărul

un milion. Un milion va fi în curînd numărul aparatelor fabricate pînă acum.

Dar „Electronica” se mărește și se modernizează neîntrerupt. Sint concluziile pentru ritmul acestei creșteri două cifre: primăvara lui 1960 circa 1.500 de angajați — primăvara lui 1961 — circa 4 mii. Dacă adăugăm la aceste cifre și procentul de calificare, sport de cursurile de specializare și în schimbările de experiență făcute în străinătate, procentul de tehnicitate pe care îl aduce noile utilaje ultramoderne, vom obține, cit de cit, coeficientul ritmului impetuos în care se dezvoltă uzina.

Dar acest ritm nu se referă numai la creșterea cantitativă. Ci, în aceeași măsură, la trecerea la o calitate din ce în ce mai superioară. Prin ce se definește calitatea la un aparat de radio? Specialiștii susțin că cele mai importante criterii se referă la realizarea unor performanțe tehnice care pot fi măsurate obiectiv. Și anume: mai multe game, o fidelitate acustică mai mare, o sensibilitate mai bună, selectivitate. Dar există și criterii subiective ale cumpărătorului: linia și aspectul exterior al aparatului, comportarea în exploatare. În bătălia pentru calitate, an de an, „Electronica” a trecut la fabricarea unor sortimente din ce în ce

„Lupta pentru o calitate superioară a produselor — împreună cu sporirea producției, a productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție — trebuie privită ca o sarcină centrală în îndeplinirea planului de stat, cu caracter permanent, a cărei îndeplinire are efecte favorabile în toate domeniile activității economice”.

(Din Direcțiunea Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român către toate organele și organizațiile de partid, sindicate, ale U.T.M. cu privire la criteriile principale ale întrecerii socialiste în cinstea aniversării a 40 de ani de la înființarea Partidului Comunist din România).

În secția de montaj a noilor aparate cu tranzistori

mai perfecționate. Astfel, de la simplul „Record” sau „Pionier” cu două lungimi de undă, în sortimentul actual se află aparate complexe cu claviatură, cu reglaj de ton, ochi magic, antenă de ferită, mai multe difuzoare, etc. 1960 a adus primele aparate cu semiconductori din import: Sport, Solistor, Litoral. Și, ceea ce e mai important, proiectele și prototipurile sint realizate în birourile de proiectări ale „Electronicii”, iar marea majoritate a pieselor componente fabricate în uzină.

Transformatorii, difuzoarele, frecvențele, comutatoarii, potențiometrii, condensatorii de diferite tipuri, toată partea mecanică se realizează astăzi la „Electronica”.

— Dar lămpile? — întreb.

— Lămpile le importăm, mi se răspunde.

Nu înțeleg. Se fabrică doar la Electronica piese mult mai complexe, mult mai greu de asimilat în fabricație. Răspunsul e edificator pentru gândirea creatoare de largă perspectivă care îi însușește pe lucrătorii radiotehnicii noastre.

— Avea rost să mai construim o secție specială pentru fabricarea lămpilor cînd tendința generală a radiotehnicii e trecerea la semiconductori, la tranzistori?

— Și pe lîngă liniile tehnologice moderne care au apărut la „Electronica”, secția specială pentru fabricarea semiconducturilor, vitoului radiotehnicii. În cursul acestui an va fi dată în funcțiune o nouă unitate a uzinei, care se construiește în prezent la Băneasa, unde se va concentra producția pieselor radio și a semiconducturilor.

În fabricarea pieselor de radio au fost introduse o seamă de verificări în conformitate cu normele internaționale: probe de comportare la uzură, probe de comportare la condiții climatice deosebite, la șocuri și vibrații. Calitatea fiecărei piese componente trebuie să fie la nivelul tehnicii mondiale.

Am privit cu uimire și admirație precizia și lăcuța cu care sint executate operațiile de montaj pe benzile rulante. Numai o tehnologie perfectă și o superioară calificare a muncitorilor (majoritatea absolvenți ai școlii profesionale radio „Iosif Ranghet” și ai cursurilor de specializare din uzină), poate permite realizarea unei asemenea performanțe: în fiecare minut un aparat de radio!

M-am oprit îndelung la laboratorul de radio-receptor. Un grup de tineri ingineri proiectanți (marea majoritate a lucrătorilor uzinei nu depășește vîrsta de 30 de ani) verifică atenți un aparat. Aici, în laboratorul de radio-receptor, se proiectează toate prototipurile care intră în fabricație.

Grupul lîngă care mă oprisem lucra la prototipul aparatului „Enescu” destinat seriei experimentale. La mili-voltmetru electronic, la generatorul de audiofrecvență, la distometre și alte aparate ciudate și neînțelese pentru un simplu observator, se făceau ultimele măsurători. Sinusoidale verzi de pe ecrane arătau că rezultatele confirmau așteptările: corespundeau normelor internaționale. În prezent — ne spune Gheorghe Terzea, un bărbat de vîrstă mijlocie cu o vechime de peste două decenii în radiotehnică, șeful colectivului „Enescu” — la uzinele „Grigore Protopoescu” se fac ultimele probe mecanice (se verifică rezistența aparatului la șocuri, vibrații etc.) iar, paralel, verificăm, aici, reproductivitatea în serie.

Construcția radio-receptorului „Enescu”, primul aparat complex cu multe game, claviatură etc. — a constituit pentru colectivul „Electronicii” un serios examen.

La seria zero aparatul prezenta greutăți la asamblarea pe bandă. De asemenea, aparatul marca instabilități pe gama de ultra-scurte („Enescu” și primul aparat asimilat în țara noastră cu gamă de ultra-scurte). A urmat o activitate febrilă de căutări și experimente. O colaborare rodnică cu profesorii Facultății de Electronică (prof. Rulea, Cartianu, Nicolescu și asistentul Slăvescu) au dus la rezultatele așteptate. S-a simplificat schema electrică, s-au redus o serie de repere mecanice care ușurează simțitor asamblarea pe bandă, s-au definit toți parametrii care duceau la instabilități. Cu această susținută bătălie pentru calitate, la fel de pasionantă pentru lucrătorii uzinei cit și pentru cadrele

didactice ale Politehnicii, au fost eliminate nu numai toate deficiențele, dar, s-a ajuns la o nouă, superioară, calitate de aparat și... la crearea unei noi piese de radio... În curînd noul aparat de radio complex românesc „Enescu” va intra pe rafturile magazinelor stînd, în același timp, la baza combinii „Electronica” (cu pik-up, magnetofon, discotecă și fonotecă) și a dialupului muzical „Armonia” — noi produse ale industriei noastre radiotehnice pe 1961.

1961 aduce în magazine alături de sortimentele anului 1960 tipuri noi și perfecționate de aparate de radio: In-Ilum, Rîndunica, Opera cu pik-up, Turistic cu tranzistori fabricați în țară. Este în același timp trimestrul doi al lui 1961 va marca și ieșirea pe piață a primelor televizoare românești.

Bătălia pentru calitate la nivelul tehnicii mondiale trece ca un flux torrențial și vitalizator prin toate secțiile uzinei. O ampieare deosebită cunoaște în aceste zile mișcarea de inovații.

— Care sint economiile antecalulate la cele 26 de inovații acceptate pînă în prezent? — întreb la biroul de inovații pe tovarășul Nicolae Ivan, șeful secției matritiere.

— 112.000 lei.

— Numai?

Nicolae Ivan zîmbește. Majoritatea inovațiilor nu concurează atît la economie, cit la îmbunătățirea calității. Iată noua deosebită calitate a propunerilor de inovații făcute în ultima perioadă.

Comunistul Nicolae Ivan e și el inovator. Printre ultimele inovații — o sculă pentru injectat tamburul din masă plastică înlocuind presarea aceleiași piese din bachelită. În loc de 8 minute — 1 minut. Economii: 55.020 — plus o calitate superioară a piesei.

Ce e mai însemnată preocupare, a noastră, a matritierilor, în aceste zile, este aceea de a găsi soluții pentru înlocuirea sculelor simple, care se pretează la o singură operație, cu scule complexe care pot executa mai multe operații în același timp. De felul în care e concepută și executată scula depinde și calitatea pieselor. O execuție ireproșabilă, o activitate creatoare — acesta e răspunsul nostru la chemarea Partidului.

Toate secțiile „Electronicii” cunosc în aceste zile aceeași eferveșcență creatoare. Căutările unor inovatori și frunțași în producție ca Ilie Răducanu, Vasile Zgureanu, Florica Marinescu, Tiberiu Vătăfu, Leonida Teodora sau Nicolae Ivan sint larg cunoscute în uzină.

O atmosferă plină de căutări însușește în zilele acestea de primăvară colectivul „Electronicii”. După ce Directivele Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român privind criteriile întrecerii socialiste în cinstea celui de-a 40-a aniversării de la înființarea Partidului au fost larg dezbătute în toate colectivele uzinei, nici o secție, nici un om n-a rămas în afara întrecerii care și-a stabilit ca principal obiectiv calitatea. Mîtingul entuziast din uzină, la care s-a dat citire unui plan de măsuri alcătuit pe baza angajamentelor tuturor secțiilor, a însemnat, de fapt, începutul trecerii la bătălia pentru o calitate superioară a aparatelor de radio românești. Bătălia condusă de comunisti prevede o seamă de măsuri concrete. Măsurile pentru ridicarea nivelului performanțelor, măsuri pentru lărgirea sortimentelor, punerea în funcțiune a noilor benzi de montaj pentru asamblarea televizoarelor la cel mai înalt nivel tehnic, lărgirea sortimentelor de semiconductori, îmbunătățirea aspectului estetic al produselor.

O atenție deosebită se acordă în planul de măsuri ridicării nivelului de specializare al muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor ce lucrează la noile linii de producție: tranzistoare, condensatoare și televizoare. Se vor ține cursuri speciale, comunicări ale proiectanților, conferințe științifice în colaborare cu Academia Republicii Populare Romîne, se va organiza un studiu sistematic al tehnologiei celor mai moderne modele de aparate și piese de radio produse de industriile de peste hotare.

Bătălia pentru calitate superioară a aparatelor de radio și televizoare, iată o bătălie nobilă. Spiritul creator, optimismul, seriozitatea și perseverența celor de la „Electronica” ne îndreptățesc să credem că vor câștiga și această mare bătălie pentru calitate în universul vast al undelor de radio.

Tomă George MAIORESCU

NICHITA STANESCU

Partidului

Îți mulțumesc pentru această primăvară în care glasurile noastre fac să fluture copacii și pentru gîndurile mele care s-au cristalizat asemenea quarțului.

Adevărul îmi suride din fiecare amintire, conul de lumină al soarelui aleargă înaintea mea; e o scară în trepte, o izbucnire, la capătul căreia strălucește o singură stea.

Autoportret în timp de veghe

Veghez la poarta lumii fără de canate: aici, ideile, cuvintele noastre, devin adevărate; iau chipul zvelt al podurilor de beton, le-atingi cu auzul și ele au sunet, au ton, le izbești cu privirea și ele nu pier, le pipăi cu trupul, cu sufletul și vezi că există. Aici începe lumea nouă, comunistă. Cuvintele goale, ideile ciunte rămîn afară. Aer se fac, înnoat; tîgîna-ngropată-n nisipuri, de fiară. Veghez și sint drept și înaltă e umbra mea. Constelația ochilor mei e atrasă de o roșie stea. Privirile mele sint drepte, sint nemișcate. O, păsările s-ar putea odihni în ele ca pe niște ramuri colorate.

Luminiscentă

Febra cerului noptatic alungește-n sus copacii și vârtejuri de miresme din corolele lor supte printr schelele sticloase, printr zidurile albe le resfiră, le înclină, le-nțește, le irupe.

Și un gînd pulsează-n mine decupînd conture repizi: Numai lumea comunistă a ajuns la frumusețe! O, e-un răsărit de stele. Febra lor umană suie dulci ovaluri de lumină peste umeri, peste fețe.

Clar de inimă

Dragostea pe care ți-o purtam pe-atunci, făcea din mine un bărbat aproape frumos. Mă gîndeam pînă la orizont și chiar izbutisem să mă gîndesc pînă la soare.

Erai atît de subțire și coama neagră ți-o lăsaî adînc, peste umeri. O, cînd vorbeai, glasul tău ucidea fantome și bătaia inimii mele îți dădea ocol ca o planetă ce-nîrzie...

Acum, cînd întîmplarea binecuvîntată mi te-adeuce în cale, soarele meu se întuneacă și cerul și-arată stelele sticloase ca să mă gîndesc încordat, dincolo de stele!

Cîntec de lună nouă

Plutitorul lac al lunii de mercur e, și coboară revărsat din înclinarea cerului prelung, în seară

E mai jos de umeri parcă și mai jos de coama neagră care-o lași să taie-n două ceața cîmpului, întreață.

Uite-l, curge peste iarba, iarba-n spini metalici trece și o să-ți izbească glezna c-un fior de cald și rece.

Și crescînd, o să ne fiină nemișcați, în largul scîlipît al mercurului acesta de tăcere și de țîd.

Dacă-nînd spre tine-o mină, pînă la genunchi îmi crește apa lui, cu pești de umbră mai izbindu-mă hoște.

Dacă las spre tine numai o privire să se-ndrepte, luna-mi crește pîn-la mijloc, pîn-la piept își taie trepte.

Las-o dar s-alerge-n noaptea și să-i fim, noi doi, calarge. Nici o piatră n-o sîfîșie, nici un răsărit n-o sparge.

Lupta pentru calitate la „ELECTRONICA”

mai există încă la „Electronica”, de ce n-am spune-o deschis, greutăți cu asigurarea ritmicității producției. Și nu-i deloc ușor. Dar e vorba de o bătălie pentru calitate în insuși conținutul calității. E vorba, deci, nu de o simplă bătălie pentru calitate, ci de realizarea unei calități din ce în ce mai superioare al cărei etalon de comparație ne obișnuim, tot mai mult, să devină produsele similare ale celor mai izbitute creații ale genului în tehnica mondială.

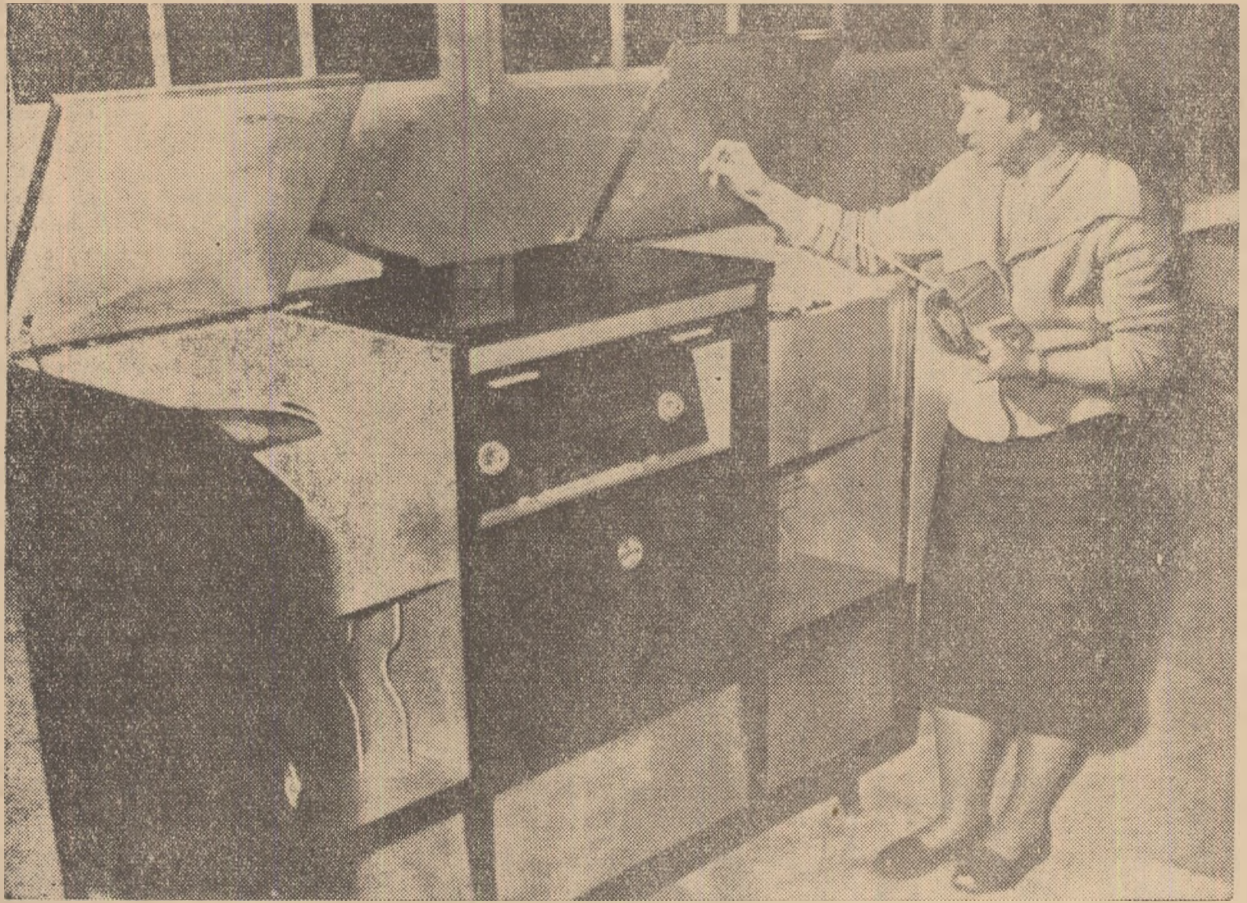
Dar ca să înțelegem mai bine unde am ajuns, să aruncăm o sumară privire în trecut. Intrînd pe porțile uzinei privirea ne va fi atrasă de o construcție modernă, suplă, și hotită, de trei etaje, cu geamuri largi prin care răzbate lumina fluorescentă. Clădirea se întinde pe o suprafață de aproape 13 mii metri pătrați. E noul edificiu al „Electronicii”. Dar alături de ea vom descoperi, adevărate piese de muzeu, rîste ateliere cocoșate, îngheșuite, semănînd mai mult cu niște hambare în miniatură decît cu hale de uzină. Sint vechile ateliere ale concernului Philips. Așa a început de fapt „industria” noastră radiotehnică. Desigur de industrie nu putea fi vorba. Cîteva acționari ai concernului olandez au descoperit în țara semianal-

radiofonice se arată complet dezinteresate de investițiile făcute cu atîta optimism pe strada Baicului. Au cam început să înțeleagă încotro bate vîntul. Și nu le pria. Era mai sigur și mai rentabil să fabrice în anii aceia jucării de tablă sau lemn, cutii pentru cremă de ghețe...

Actul de naționalizare a acestei așa-zise prime întreprinderi românești, proprietate a acționarilor concernului olandez, pune, de fapt, piatra de temelie a unei noi industrii în țara noastră. Acum nu mai era vorba de o afacere pur comercială. Țara pornită pe drumul construcției socialiste avea și în această problemă, a radiofoniei, un punct de vedere diametral opus. Noul raționalism era simplu și solid. Poporul ținut veacuri de-a rîndul în bezna ignoranței, a superstițiilor, a analafabetismului, avea nevoie de cultură. Radioul era unul din mijloacele eficiente în această uriașă activitate de răspîndire a culturii socialiste. Poporul avea nevoie, deci, de cit mai multe difuzoare, de cit mai multe aparate de radio. Să pîtrundă în fiecare casă, pînă și în cel mai depărtat cîtun, vibrația profundă a versului eminescian și undirile fermecate ale arcusului de vioară, replice pline de adevăr ale noilor piese de teatru, pulsul intens al vieții

un milion. Un milion va fi în curînd numărul aparatelor fabricate pînă acum.

Dar „Electronica” se mărește și se modernizează neîntrerupt. Sint concluziile pentru ritmul acestei creșteri două cifre: primăvara lui 1960 circa 1.500 de angajați — primăvara lui 1961 — circa 4 mii. Dacă adăugăm la aceste cifre și procentul de calificare, sport de cursurile de specializare și în schimbările de experiență făcute în străinătate, procentul de tehnicitate pe care îl aduce noile utilaje ultramoderne, vom obține, cit de cit, coeficientul ritmului impetuos în care se dezvoltă uzina. Dar acest ritm nu se referă numai la creșterea cantitativă. Ci, în aceeași măsură, la trecerea la o calitate din ce în ce mai superioară. Prin ce se definește calitatea la un aparat de radio? Specialiștii susțin că cele mai importante criterii se referă la realizarea unor performanțe tehnice care pot fi măsurate obiectiv. Și anume: mai multe game, o fidelitate acustică mai mare, o sensibilitate mai bună, selectivitate. Dar există și criterii subiective ale cumpărătorului: linia și aspectul exterior al aparatului, comportarea în exploatare. În bătălia pentru calitate, an de an, „Electronica” a trecut la fabricarea unor sortimente din ce în ce

În anul 1961 magazinele noastre vor fi bogat aprovizionate cu noile combine „Electronica”

Judecata de valoare și rolul educativ al criticii literare

(Urmare din pag. 1)

primum) judecări de valoare asupra producției literare actuale. Dacă cititorul este un „consumator de valori”, criticul trebuie să verifice autenticitatea valorilor care sint puse la dispoziția cititorului, măsura în care ele corespund unor necesități spirituale reale ale acestuia. Numai identificarea de care vorbeam mai sus îi dă criticului posibilitatea să-și exercite în mod eficient și funcția educativă care-i revine.

Din documentele Congresului al III-lea al P.M.R. reiese însemnătatea deosebită pe care-o capătă, în etapa desăvîșirii construcției socialiste, activitatea ideologică — principalul domeniu în care se desfășoară lupta de clasă. În aceste condiții, rolul educativ al criticii trebuie să crească. Nu e vorba numai de a explica opera literară, de a facilita înțelegerea ei, ci de a stimula în cititor pasiunea pentru nou, repulsa pentru vechi, curajul formulării unor păreri nete, eliberate de orice prejudecăți. Simțim nevoia de a reveni la pledoaria noastră pentru pasiune în critică: pasiune a obiectivității, a lucidității, a noului autentic; pasiune contagioasă, care să se transmită și cititorului, sporindu-i receptivitatea și îndrăzneala, stimindu-l în postura dialogului viu, intens, cu valorile.

Se cere din partea criticului literar de astăzi o contribuție substanțială în

„munca de lichidare a înfrîngerii educației burgheze din conștiința oamenilor”. Cum trebuie privită activitatea lui în această direcție? Mai întii, se impune o permanentă preocupare de a combate tot ceea ce ține de un fel învechit, tușg și greșit de a concepe literatura. Mai există cititori al căror gust literar, format în școala burgheză, cu ajutorul unor manuale propagandă, sub diverse forme, include, nu s-a eliberat deplin de vechii prejudecăți. Mai există, de asemenea, cititori care sînt într-o măsură sensibilă la unele procedee ale literaturii de proastă calitate, abundent produsă în trecut de autori industriali. Se mai pot găsi — desigur că nu sint reprezentativi pentru publicul nostru literar — oameni dispuși să accepte modalități artistice de tipul melodramei lacrimogene sau al comediei iefine, bulevardiere. Pledînd pentru nou, criticul trebuie totodată să combată, în numele majorității cititorului de azi, asemenea rășește ale unei mentalități învechite și greșite.

Discuțiile critice în jurul fenomenului literar trebuie să țină mereu seama de acest aspect important. În ultima vreme s-au obișnuit, credem, unele rezultate în lucrătorii. Se observă o îmbogățire a modalităților criticii — o preocupare publicistică mai accentuată, efortul de a împleti exegeza literară strictă cu dezbaterea de idei; stabilirea valorii unei cărți tînde să devină o operație expli-

cită în toate fazele ei; pledoaria pentru nou, polemica împotriva vechiului au un caracter mai direct. O discuție cum a fost cea în legătura cu „farsa lirică” „Siciliana” de Aurel Baranga a vădit, la majoritatea participanților, o orientare concludentă în acest sens. S-au manifestat și atitudini apologetice (Sicil Alexandrescu, M.R. Paraschivescu); s-au făcut auzite și voci „neutrale” (Valentin Silvestru care „afirmînd că unii scriitori nu i se pot prinde numai opere de bună calitate, păra a nega însăși utilitatea discuției); în general, însă, cei care au luat parte la dezbaterile au căutat să situeze problemele ridicate de piesa lui Aurel Baranga în contextul larg al actualității socialiste. Nu a fost numai o discuție literară, ci și o discuție pe importante teme etice și estetice.

Însemnătatea deosebită pe care o dobîndește, în prezent, munca ideologică, reprezintă un îndemn pentru critici de a medita și asupra altor probleme legate în chip direct de activitatea lor. Ne rezervăm dreptul de a examina într-un articol viitor, raporturile între critică și teoria literară, pe de o parte, precum și pe cele între critică și filozofie, pe de altă parte, cîntind să deducem unele din implicațiile lor pentru actual critic în condițiile actuale.

Matei CALINESCU

Balada speranței

Eu nu mă risipesc pe-alei stinghere,
Nu mă imbecesc prin săli de teatru timpuri!
Lu sînt clarvăzător! Lume veche,
Vulcanii își vor zdruncina Olimpul.
Credeți că forța noastră veți opri-o?
Vom trece peste frine, semafoare,
E tot prețuit de multă vreme,
Privirile s-au adîncit mai clare.

Temeji-vă! Minia proletară
Nu v-a izbit a ușilor canaturi
Și vot cu pulbere-ndopăți cartușe,
Șudoripași înspăimînt în paturi.
Greoaie pășiri frînte-n zboruri joase,
Voi jalnic presimțiți furtuna-n zare,
Dar noi, avizi de fulgeru-noirii,
Privirile le vom sui mai clare.

Rămîne doar o diră de cenușă
Din voi, o umbră despăcată-n două,
Puteți schimba și ale mașii, puterea
Pe drept ni se cuvine numai nouă.
Gîngăși, cutezători prin fapte,
Noi ducem lumea către mine,
Stăpîni ai munților de fier, cărbune
Și-al proaspătului miez de piine.

Leșim cu soarele în mars, alături,
In bluze colorate-albastru tare

Și oamenii se-ncolonează-n rînduri,
În ochi li se aprind lumini mai clare.
Vom reclădi pămîntul, fără ordin,
Vom face tot ce e de trebuință
Și oamenii își vor deschide ochii,
Slujind cea mai înaltă conștiință.

Înima mea

Parcă s-a zgîrcit în piept un pumn străin.
Sub un cer imens și dur, pustiu.
Înimă, inevitabil declin,
Clatină necruțător: prea firziu.

Munți de treburi mă așteaptă-n univers,
Trebuie să zărir mînușă, să-i provoc
Pe dușmani. Dar înimă îmi bate șters,
Sincoapat, și cu greșeli din loc în loc.

Înimă, mai ai de pus pe foi pecceți!
Palidă, spre fîrm de pat te trağı...
Nu-ți îngădui pe dușmani să-ți desfeți,
Întristînd tonarașii de arme, dragi.

Vezi tu, viața un bilet comun ne-a dat.
Cine-i mai în vîrstă, mai bolnav acum?
Tunetul orchestrei, tîmprospătat,
Vreau să ne găsească pe același drum.

În rominește de GRIGORE HAGIU

În primăvara aceea, nimeni n-a
îsemănat. Era pămîntul semănat
nemîi. Cu mine. Pe cîmpurile
de tancuri și pe cîmpurile
de înverzire din jurul Bzenecului,
truzei de hoctare de mine cu ex-
truzie intruzivă pîndeau ca niște
peane violente. Așa cum îl pîndeau,
vremuri mai îndepărtate, pe bravi
rînt care le grîbea podgoriile, alde
nietei Proskovskoy și al său urmaș,
i mai puțin hapsinul conte Mognitz,
iță teutonă — atunci, sîmînță pră-
că — acum. Căutătura de vulpe,
rjet de lup. De parcă fasciști au
st de cînd au supt laptele mamei.
Fasciști... La Bzenec, fasciști. La
shus, fasciști. La Brezova, și fa-
știi. La Velka nad Velikou aveu
tărituri puternice. Și în jurul Bze-
neului, pămîntul rînt acoperea epa-
nele blestemate: patruzeci de ce-
re de mine. Le semănaseră fas-
știi, cu o răbdare de fiară la
ndă. Lor, celor din Fajnor, din
uska, din Sagat, ce le-a mai rămas,
ipă asemenea semănat? Secerșii,
îmai secerșii. Răzăbata pînă la ei,
îbitul îndepărtat al tunului și fre-
ădată de nerăbdare: se apropia se-
rșii cel roșu.

de HORIA LIMAN

grele cu tancurile nazistilor. Nemții
au fortificații puternice, acolo, la
Mjava, la Velka nad Velikou. Dar
Dar încercară să pătrundă în munți
dinspre miazăzi, de la Dobra
Voda, ca să cadă în flancul a lor
noștri. Pînă acum nu le-am în-
găduit. Să-i împiedicăm și de-acum
înainte. Dacă nu ajung în munți,
trebuie să dea bătaia de front. Au
încercat să reia Vracovul, dar ro-
minii îl țin cu dinții. Îi bat pe nemți
cu artileria, cu mitralierele, cu ar-
cunatoarele de mine. Sînt luptători
foarte buni. Și sovieticii îi laudă.
Au spart frontul la Rohatec și Ho-
donin și i-au pus pe fugă pînă în
pădurea din marginea Vracovului.
Acum împing spre apus, între Stra-
zovice și Bzenec. E un cîlest mare
care se strînge mereu. Dacă le sparg
măselele nemților, se duce dracului
și frontul de la Brno. Sarcina noastră
este să menținem cu orice preț
legătura cu cei de la Bzenec și îm-
preună, slovacii și moravi, să ținem
munții cu foc concentrat. Planul, îl
cunoașteți. Pe poziții!

Un foșnet prelung, ca și cum o
pală de vînt ar fi bătut pădurea,
răspunde comandantului. Departe,
văzduhul vuia de clocolul explozilor.
De odată, o pălăiea roșie-vineție
zvîcni deasupra desigurilor învalute-n
beznă.
— Se-ncinge hora dracului, se auzi

o voce șulerată și-i răspunse un ris
înfundat.
Partizanii se furișară grabnic prin-
tre copaci, însurîndu-se pe cărările
tănuite. Liniștea se risipise însă,
odată cu vîntuția izbucnită spre cer,
peste codri. Acum, totul era freamăt,
furtună, vuit ce se lătea neostoi
din zare în zare, însuflețindu-l. Un
bărbat înalt, noduros ca un cîot de
stejar, alergă gîfîind spre coman-
dant:
— Se bat la Strazovice, Jan. Nemții
trag cu tunurile din castel și rominii
atacă dinspre miazăzi.

Tepta și apăca de braț și, ca și
cum gîndurile s-ar fi concentrat
în degetele osoase, îl strînse cu pu-
tere.
— Bine, Zdenek, foarte bine. Tre-
buie să ajungi neapărat la Bzenec
Vlasta să-i vestească pe ai noștri,
cei din Brezova. Consemnul: „Nimeni
nu mai rămîne acasă!“ Lupii trebuie
lovii din toate părțile. Întărirea
rominilor înseamnă viața noastră.

Dinspre Strazovice și Kyjov, Mi-
strin și Nenkovice — taifunul creștea
clipă cu clipă. Obuzele și minele
se spargeau în văzduh și pe pămînt,
răbufnindu în pădurile de pe coline
cu un urlet asurzitor. Rominii înal-
tau cu greu, singurînd pentru fiecare
petec de pămînt, răzbindîndu prin-
te exploziile minelor semănate de nemți.
În gara Bzenec, vinătorea de lupi
a fost mai grea. Apoi dușmanul s-a
refugiat pe coline, printre vii, cîzînd
în propriile sale cîmpuri de mine.
Partizanii nu se mai deosebeau de
ostașii romini. Chipuri înclinate de
sînge și țărîni. Femei, bărbăți, par-
tizani moravi și soldați romini se li-
răiau printre case și vii, la vinătore
de fasciști. Zile și nopți la rînd, într-o
înclăstare nepotolită. Abia după două
zile, cînd cleștește s-a aștinut fără
cruțare, naștii s-au opriți către
Vekos și Kyjov, într-o încercare su-
premă de a stăvili atacul. Dar nu
mai erau o fugă de lupi, ci niște
sobolani hăgîriți din toate părțile.

Se aflau prin fundăturile munților,
cînd oamenii lui Jan Repta s-au adu-
nat în jurul unui foc cu flăcări vesale,
străduindu-se să aline durerile osta-
șilor răniți.

— Vorbim două limbi cu totul
deosebite, observă surizind cu duio-
șie Zdenek, dar ne înțelegem de
minune. Sînt de-ai noștri.

— Al dracului secerșii a fost, ră-
spunse un caporal romin. Secerșii de
primăvară...

Discuții la Atena

eva ne leagă. O prietenie
care durează de secole, o simpatie reci-
procă între popoarele
noastre, o nestăvilită
căldură întotdeauna evi-
dentă atunci cînd am
avut prilejul să ne a-
propiem de acei oameni
simplici în inimile că-
rora în ciuda propagandei oficiale, ni
se păstrează sentimente de profundă
afecțiune.

Într-o dimineață, căntam să sur-
prind imaginea Acropolei profilată
îndepărtat pe cerul senin,
alt de redusă de distanță încă în-
treaga ei panoramă pătrîndea în ob-
iectivul fotografic strecurîndu-se prin-
te două din giganticele coloane ale
templului lui Zeus.

Cîțiva muncitori pietrari care cio-
pleau în niște blocuri de marmură de
Paros fragmente de coloane și capi-
teluri pentru lucrările de reconstruc-
ție a templului, mi-au strigat văzîndu-mă
că îi fotografiez:

— Deutsch? Deutsch?...
— Oh, oh, Rumanos... Rumania...
— Al — au exclamat ei lășîndu-și
dățile și ciocanele și înconjurîndu-mă,
— Rumania?... Constanța. Brăila,
muncare kirios, berechet, muncare!
Gatați kirios, ei, Dunăvis, Dunărea,
kirios! — și, cu lăutul palmei făceau
dea curmezișul pîntecilor gestul carac-
teristic pe care îl însoteau cu un ris
plin de seninătate.

Am avut prilejul să ascult la Atena,
în casa unui excelent folclorist
grec, o sută de cîntec de emigrație
grecii. Triste, cu unduire meri-
dionale caracteristică, pline de o melo-
dicitate răscîlnitoare, nouăzeci și nouă
din aceste cîntec, ascultate unul
după altul, puteau storce lacrimi
pînă și din piatra seacă a Parnassosului.
Erau strigăte de deznădejde, jura-
mînte cîntecurătoare față de mamă
și patrie, tîngiri pline de alean după
frumosul pămînt al țării îndepărtate.
Și între toate acestea, unul singur cu
accente de vioșie, unul singur cu o
rază de lumină, cîntec vechi, apro-
pe bătrînesc, „cîntecul lui Rovas“
care deceni întregi a tulburat nostal-
gia, smulși din rîrunchii emigranților
greci și asterntă pe miraculoasele
benzi de magnetofon ale prietenului
meu folclorist din Atena: Pigeno și
Rumania! Pigeno și Rumania!
„(Plec în România! Plec în Romi-
nia!)“.

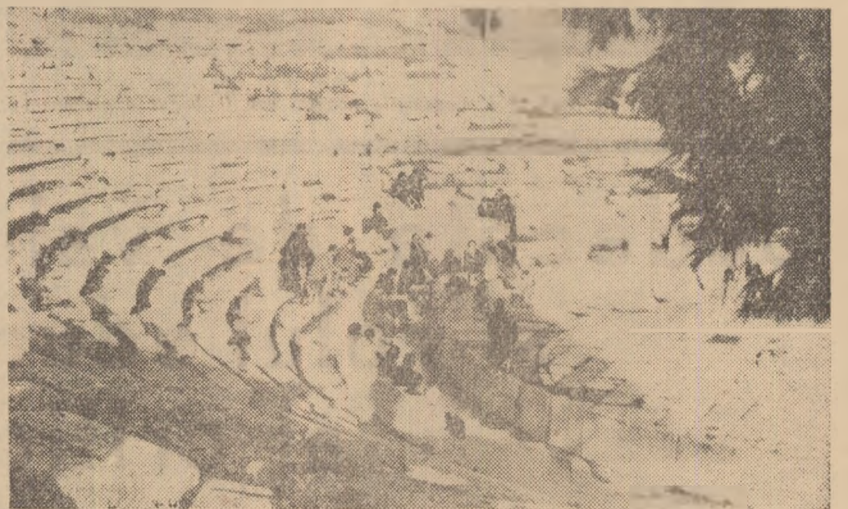
Și, într-o lună de zile am văzut
sase mii de greci venind în Romi-
nia!... Nu în cea geografică, nu în
cînd frontiere ci, pur și simplu, pînă
la pragul sălii Parnassos din centrul
Atenei unde poposiseră țărîni
lui Baba și Camil Resu prinși pe pe-
reții primei expoziții de artă plastică
contemporană românească, printre pe-
rajele campestre ale lui Lucian Gri-
goreșcu și florile lui Ghiță, munci-
torii lui Jalea și țetele lui Medrea.

fară despre care autoritățile nu țin de
loc să se știe prea multe. Excelen-
tul sculptor grec Nicolaidis, creatorul
unei remarcabile serii de sculpturi în-
chinată luptei poporului grec pentru
eliberarea de sub jugul fascist, pic-
torul și sculptorul Tombros, pictorul
Kanas ca și pictorul Gheorghidias,
unul din cei mai reprezentativi artiști
ai Greciei contemporane, ne-au făcut
cinstea de a ne invita în atelierelor
de creație și de a ne arăta ope-
rele lor. Pictorul Gheorghidias mi-a
spus: „Artiștii romini se exprimă în-
tr-o formă atât de umanitară încît gă-
sesc răsănit direct în sufletul nostru
reunșid să ne devină prieteni și să-
și simțim ai noștri. Se vede clar
că artiștii acestora nu își înșală so-
cietatea, n-o trădăză și nu-i re-
neagă credințele. Ei sînt purtători
sentimentelor și ai vîlșii patriei lor,
și poporul din mijlocul căruia s-au
ridicat“.

Prietenie, prietenie, prietenie: a-
zută pe Dido Soliriu, scriitoarea care
îl găzduiește în casa ei pe fiul lui Ni-
kos Belolounis, un băiețuș de vreo
nouă ani născut într-o închisoare și
am putut-o bucura cu vesta că peste
puțin timp îl va apărea în limba ro-
mină romanul „Morții așteptă“ și
mulți, mulți alți prieteni ai țării
noastre. M-au invitat la seratele lor
anuale cu vin bun dar cumpătat, de
Rodos și cu nesfîrșite probleme de
discuțat, la mesele lor mai modeste
ori mai îmbelșugate ca pentru prie-
teni, în mijlocul familiilor lor.

Într-un mic birou atenian l-am
cunoscut mai bine pe scriitorul și pu-
blicitarul Kostas Birka, autorul unei
vaste lucrări închinată epopeii popo-
rului grec în lupta lui pentru eli-
berarea de sub fascism. Fiu de ma-
cedonean, înalt, stors de oboseală,
dar ineputabil, locuia singur într-o
cameră studentescă, mai mult decît
modestă. Era vesnic obosit pentru că
toată ziua bătea străzile ciocănînd
pe la ușile oamenilor și prezentîndu-
le cartea sa cu invitația de a i-o
cumpăra. I-o cumpărau destul oameni
dar tot săraci, din aceia care n-aveau
niciodată bani pentru o carte. Și
le-o lăsa în rate așa că, pentru fie-
care volum vîndut, trebuia să vină
de trei-patru ori plus drumul la edi-
torul inimos pentru a-i vîrșa banii
încasați cu jîriiala pe o carte nesprî-
jînită de oficialități. Mă gîndeam,
văzîndu-l cum se zbate, la interior-
rele colegilor mei de breasă de la
București, la tirajele editurilor noastre,
la confortabilele case de creație
deschise prin fostele castele regale,
iar el îmi spunea: — Cunosce pe unul,
de aici, de la noi, scriitor mare cu ma-
șină, cu vilă, cu bani berechet. O dată,
într-un moment de sinceritate mi-a
spus: Colega, învață de la mine. Eu
am în sertarul biroului meu două
scuții. Una neagră, alta roșie. Dacă
văd intrîndu-mi pe ușă pe unul pe
care îl știu a fi comunist, îmi pun
repede pe cap scuția roșie, sau dacă,
după el intră un altul, îmi scot scuția
și mi-o pun pe cea neagră. Ei, vezi?
Asta-i secretul!

— Și dumneata?
— Eu? Eu am doar șapca asta
ponosită, iar culoarea nu mi-o pun
pe frunte ci, o păstrez aici, în piept,
unde nu se schimbă așa de ușor.
Și n-am de ce mă plînge!

Lecele despre teatrul antic, în amfiteatrul lui Dionis.

De vorbă cu PETRUS BROVKA

(Urmare din pag. 1)

aceste literaturi, cu atât mai mult cu
cit ei sînt apreciați la noi pentru ca-
pacitatea multilaterală de a aprecia
valorii extrem de diverse.
După părerea mea ar fi bine să se
organizeze brigăzi internaționale de
scriitori sovietici care să viziteze Ro-
minia, astfel încît legăturile priete-
nești să se facă și direct. Dease-
menea consider că ar fi bine ca gru-
purile de scriitori romini care vizî-
tează Uniunea Sovietică, să fie invi-
tați în diferite regiuni, pentru ca să
cunoască oamenii, locurile, natura și
să înțeleagă din aceasta mai bine li-
teraturile naționale.
— Și acum, la despărțire, citeva
impreși din țara noastră.
— Tin să subliniez că și la prima mea
vizită, făcută acum nouă ani în patria

Pe valea râului Nitra (Slovacia)

LES LETTRES ARTS
françaises

Romancierul ecuadorian Jorge
Icaza a acordat revistei
franceze (2 martie) un interviu
din care spicăm cîteva pagini:
„Orășul meu natal — a spus Jorge
Icaza — este situat în Anzil Cordillera,
la o înălțime de 2.800 de metri. În
orașul Quitto, soarele strălucește cu
o intensitate extraordinară, ceea ce
face să apară mai înjunecate silu-
țele munților și platoul înalt. Îm-
bînd despre orașul meu, trebuie să
pe orizontale dealurilor, în curțile
din spațiile caselor. De aceia Quitto
are un miros de porumb și porțo-
cali, care se amestecă cu mirosul
înșit de sudoare al muncitorilor în-
digeni. Pe bulevardele moderne ale
acestui oraș de peste 400.000 de lo-
cuitori, ca și pe străzile întorțite
înclinate din epoca colonială, înfi-
nșii indieni și meșteri.
Vorbind despre situația indienilor
în Ecuador, romancierul spune:
„Ei reprezintă cam 40% din popu-
lația țării. Încă nu s-a făcut o etno-
logie, poate tocmai ca să nu
apară alți de evidență această re-
situație. Pe teritoriul țării existau di-
ferite rase în urma cuceririi spa-
niolilor, ei și datorită imigra-
ției dinaintea descoperirii A-
mericii. În afară de populația
indiană Shiris din regiunea Quitto, de
pre care n-am vorbit, în fiecare pro-
vincie mai există aștăzi, care încă
între, în epoca quichua s-au con-
tîp cu incasii.“

REVISTA
presei străine

Indiana, așa cum l-am înfățișat
în cărțile mele, are la dispoziția
sa două platouri înalte și pîndușii
ele mai arde (Cordillera).
Aci își construiește coliba sa pri-
milă și saraca, aci își aduce în
mulț și și pîntec oiașă, trîndu-
lui pentru stăpîni pămînturilor Ecua-
dorului douăzeci, treizeci de
familii de mari proprietari. La oraș
indieni sînt folosiți deobicei ca per-
sonal de servicii și trăiesc în locu-
rile cele mai întinse: în curțile
interioare ale caselor vechi, în
gangurile imobililor parțiale, prin
preajma minărilor sau a bisericilor.
Cîntecul ei evoluează și se
asimilează — e ceea ce numim azi
arhaismul. Fenomenul n-a fost
încă studiat de sociologia ameri-
cană; dar literatura a produs nu
mărește exemple pe această temă.
Scriitorul a vorbit și despre ac-
țiuni de revoltă ale indienilor în
pădurile latifundiarilor. „În asta
întîlnim la două răscole ale indienilor.
Una, care s-ar putea numi regională,
a avut loc pe făcîndu idomoniu
uncăltului meu Enrique; cînd indii-
nii s-au ridicat împotriva unui ba-
chi sălbatic care-i chinase azi de
zile pe țărîni din Chaguarpata. A
trebui să întorîna preului ca ve-
chilul să nu fie ucis. A doua revo-
luție, care a avut loc în provinciile
Canar și Azuaro, a neliniștii între-
ga țară de-a lungul anilor 1928-30.
Țărîni, care ocupă două drumuri
de acces, au fost împărtășiiți de ar-
mată cu puști și mitraliere. Au fost
mulți morți și răniți printre indii.
Ziarele au relatat, bineînțeles, cazul
în felul lor, arătînd că indii și alți
niște barbăți, niște crimăliși la
conducători politici și indieni ai
țării niște melucși blînzi.“
Jorge Icaza a vorbit și despre
mișcarea literară din patria sa:
„Există o realitate a Americii La-
tine care începe să se contureze

cu sint bine scrise; aci există o
reputație față de abilitate, se întoar-
ce spre așteptările conștientă
luții scenice.
Tot din Londra, Donald Mac De-
nald, critic cinematografic al re-
vistei „Esquire“ relatează că o mi-
șcare aproape similară își cuvine
drum și în cinematografie. — con-
tinuă John Crosby, într-un cuvînt
jos cu pisetele searbăde dar scrie
abîi, meșteșugărește, trăscăc cele
adevărate. Mărele succese conșen-
ționale aprîințe de cluburile par-
ticulare, ca de pilda „Tenderloin“
conting și strălucit și în țara
impieritice care plătesc banii la în-
treg și stau nemicași.
Pareea mea este că ne găsim nu
aici în țara unei revolte împotriva
buzelor sau a filmelor abîl conce-
pute, ci împotriva pieșelor artiza-
nale și lipsite de conștiință...
Am conștințat — continuă Crosby
— că la noi în America s-a format
un grup profesional de dramaturgi,
regizori, directori de scenă și ac-
torii care vin în contact numai
cu alții, își frecventează reciproc
colocaturile, și încep să vorbească
o limbă aparte, narceuș, conșen-
țională. Din această „coloborare“ re-
zultă astfel de piese ca „Do Re Mi“,
în care personajele nu seamănă
cu cele existente în alte piese, fără
prea multă lealitate sau viață. Între-
gul este pur și simplu dialog
iar nu norbire omenească.
Pe scurt, ceea ce Shelagh Del-
ney (autoarea progresistă engleză
n. r.) nu cunoștea din meșteșugul
dramaturgic, ea a înțeles-o recent
și îndesat prin cunoștinșarea oiră
lor despre care scrie. Personajele
ei le interesează. În vreme ce eroii
din „Toys in the Attic“ („Jucării

„A dispărut
meșteșugul“?

Sub acest titlu, criticul american
John Crosby publică în ziarul New
York Herald Tribune „un inter-
viu articol în care analizează o
vește problemă acută ale dramatur-
giciei occidentale în general, și ale
celei americane, în special.
Cînd Londra află dintr-o recen-
tă de ziar că meșteșugul „a dis-
părut“ din piese. Marile succese tre-
rale au, prea puține, pînă de a
vîndu-se, în afara de faptul că ei

Palma lui „HERCULES”

Crescuse înalt, voinic, spătos. La oprimprece anii cei avea în anul acela de război, ridică ușor piese de zeci de kilograme, cărunderle ca pe niște jucării dintr-un atelier intr-ăl de altfel, pentru treaba asta și fusese angajat. Oamenii se minunau de forța lui și exclamau: „E un Hercules!” Apoi se întrebau: „De unde atita putere la flăcăul ăsta?” Unii, mai răutăcioși din fire sau, cine știe, poate chiar prosti din fire, se grăbeau să răspundă: „Așa-s copiii din flori!” De fapt, el nu făcea decât să-și amintească lui „Hercules”, că-l un bastard, un om lăsat pe lume altfel decât toți ceilalți. Mai

desfășura într-un suris blajin, îngăduitor. S-ar fi putut spune că dintr-o dată i s-a făcut milă de semenii săi. „Uitați-vă la dînsul, se hilzește ca prostul!” Dar el nu se hilzea ca prostul. Avea doar o față de copil cumințe, care nu se potrivea deloc cu statura și robustețea sa. Iar unii îi înțelegeau greșit surisul-i copilăresc și naiv.

Fata ar fi vrut să-l întrebe cum de-a putut să povestească totul cu atita indiferență, de parcă n-ar fi povestit despre viața lui, ci a altcuiva. Ar mai fi vrut să-l întrebe cum de-a crescut atât de mare și voinic, dar se fătise și roșii alte cuvinte, abia stăpîniindu-și tulburarea:

— Să-mi dai să-ți coboș nasturele la cămașă.
— Lasă, fată, mi-l cos singur.
— Atunci să-mi dai să-ți spal cămașa.
— Vai, Iulia... nu trebuie... o spal eu singur.

Se despărțiră în seara aceea de primăvară de parca s-ar fi cunoscut de cînd lumea.

A doua zi, la uzină, cineva îndrăzni să strige în auzul futurorului:

— Bravo, „Hercule”, țta venit și ție rîndul să faci copii din flori! Crezi că nu te-am văzut? Fată draguță, Iulia!

„Hercules” se opri brusc din drumul său. Lăsa încet la picioare greutatea din brațe. Apoi, tot încet, dar palid la față, se apropie... Ridică mina... Nimeni nu încercă să-l oprească; știau că are dreptate. Și pentru înția oară în viața sa, lovi palma răsună ca un pocnet sec de armă. Își relua lucrul la fel de calm ca și înainte. Totuși, își dădu repede seama că nu mai era atât de stăpîn pe mișcările sale: ceva se frînse în sufletul său. Aproape după fiecare „transport” se oprea și-și cerea palma ca pe un lucru străin, neplăcut. Palma îl ardeea, neliniștit, se apuca să caute cu privirile omul pe care-l lovisse; nu izbutea însă să-l găsească. Ziua de muncă trecu greu. Niciodată nu așteptase cu o nerăbdare mai mare șuierul sirenei. Și cînd, în sfîrșit, îl auzi, porni în grabă spre poartă Iulia îl aștepta. O zări de departe. Ea zîmbea de cele petrecute și alergă bucuroasă în întîmpinarea lui:

— Mă conduci și astăzi, Hercule?

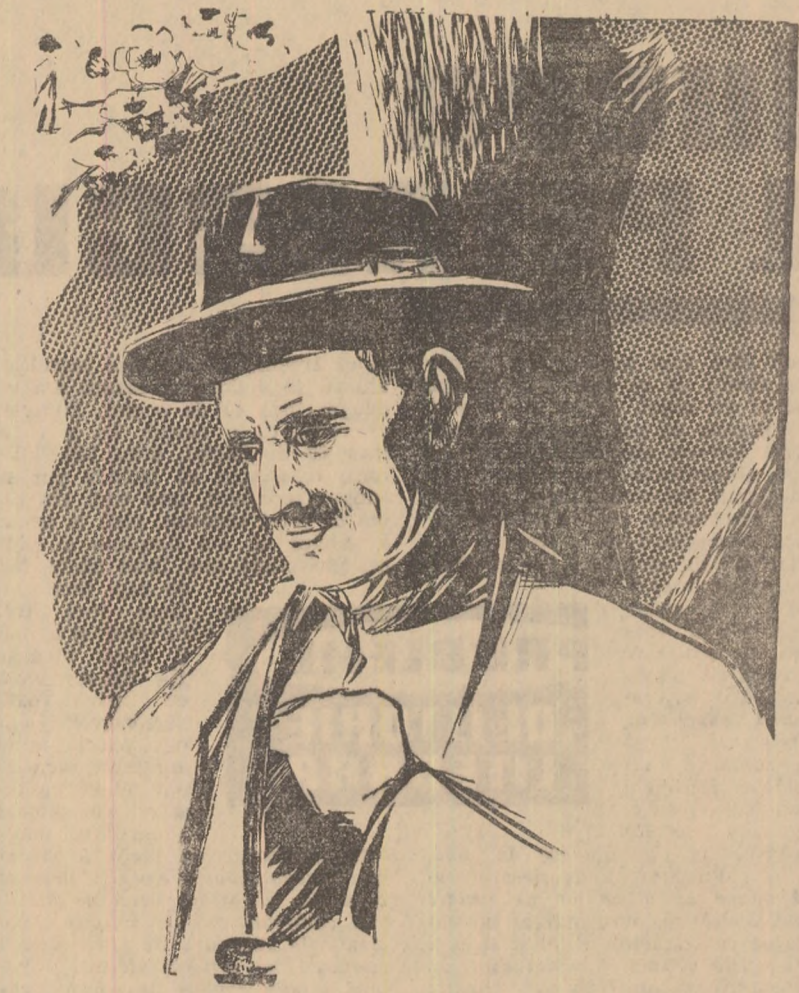
Răspunse afirmativ, fără vlagă, printr-un semn al capului. Palma continua să-l ardă, iar tristețea să-i apese sufletul.

O apucară pe același drum. Inserase, dar cerul nu mai era senin ca-n ajun. Adia însă un vînt cald, de primăvară. Ajunseră, după un timp, în dreptul unei grădinițe. Iulia îl luă de mînă și-l trase către o bancă mai ferită. Se așezară și ea se lipi toată de dînsul, iar „Hercules” instinctiv, întinse brațul și-l cuprînse umerii firavi. Simți atunci cum inima i se zbate în piept nefirește de tare și zbaterea asta îi plăcu. Apoi mai simți o amelaț neconșcută încă și se lăsa în voia ei. Ceva mai tîrziu se pomeni mișcînd-o. Își petrecuă duos degetele-l mari prin părul negru și des, și ea nu se împotriva; stătea lipită cumințe de pieptul său, cu ochii închiși, viștoare. Apoi, palma lui alunecă în neșire pe simul fetei și, la ațingere, aceasta, ea deschise ochii, sînci ca un copil și-i inchișe repede înapoi.

O senzație nouă puse atunci stăpînire pe el, dar, după un timp, amintindu-și parca de ceva, își trase repede mîna. Iulia tresări și-l văzu cereetindu-și palma. Simțînd privirile întrebătoare ale fetei, el zise:

— Știi, Iulia...

Nu-l lăsa să termine. Știa ce vroia să spună — pentru înția oară cu palma aceea lovisse, pentru înția oară cu palma aceea mișcîndu-se. Îi luă încet mîna, îi sărută palma, apoi o lipi de obrazul ei fierbinte și inchișe iarăși ochii coborînd împreună cu el într-o lume pe care abia acum începeau s-o descopere.

Desen de LUCIAN POPA

haralamb zinca

trăgeau nădejdea să-l vadă minindu-se și a-ncurcînd cit colo piesele grele. Dar „Hercules”, ca și cînd n-ar fi auzit nimic, își vedea mal departe de ale lui... Căra fără contenire. Ceea ce l-a și făcut pe patron să declare cu satisfacție: „Domnilor, vă dați seama, băiatul ăsta are într-insul ceva de macara”. Într-adevăr, „Hercules” asemenea unui mecanism bine pus la punct, nu se oprea nici o clipă din lucru; nu se odihnea, nu vorbea, nu mîncea. Părea că nimic nu-l poate scoate din tăcerea lui adîncă. Iar atunci cînd îi era dat să auză în spatele său vorbele: „Macaraua! Tace ca mutul!” nu se supăra. Ba dimpotrivă, țafa i se

— Hei, măi „Hercule”!

Pe fata asta scundă, care salahorea la tur-năgorie, o cunoștea doar din vedere. Se întrebă îngrijorat: „Ce vrea de la mine?”

— Mă știi, nu-i așa? fură primele ei cuvinte.

— Da...

Ea abia auzi vocea lui stînsă.

— Știi și cum mă cheamă?

— Da... parca Iulia.

— Aha! Iulia... zîmbi arătîndu-se încetînt de cunoștințele lui „Hercule”. Apoi, pe neașteptate, îi propuse: „N-ai vrea să mă conduci un pic?”

— Te conduc, consimți el roșind. De ce să nu te conduc?

Se insera. Pe cer citeva stele se grăbiră să răsară. Dar cei doi nu le zăriră. Mergeau alături — el înalt și voinic, ea scundă și firavă. Păreau amîndoi coplesii de o povară fără seamăn de grea. În răsîmpiri se iscodeau cu coada ochiului. Ceva mai tîrziu, Iulia observă pe fruntea lui broboane de sudoare și se bucură în taină. Deschise vorba:

— Spun oamenii că tu faci... că faci ca mutul? De ce „Hercule”, de ce faci?

— Păi... ce să vorbesc? n-am ce vorbi.

— „Hercule”, da? de ce oamenii îți spun bastard?

— Pentru că-s prosti.

— „Hercule”, da? ce-i aia bastard?

— Un copil din flori.

— Și tu... ești... din flori?

— Dacă dragoste se poate numi floare, eu dintr-o floare ca asta m-am născut.

Fetei îi plăcu răspunsul și, fără să vrea, mîna el lovi mîna lui. Și tot fără să vrea, ea îi apucă de mînă și exclamă:

— Vai, ce mînă mare ai!

El și-o retrase parca stînișit de ceva. De fapt, se simțea bine în tovarășia fetei.

— Și ai țai, continuă Iulia... știi de el? Ai fată... sau poate mamă?..

— Nu știu.

— Cum așa, nu știi?

— Uite așa... După ce m-am născut, mama a făcut din mine un pachet. Pachetul l-a lăsat lîngă un gard, iar ea a fugit, adică m-a părăsit. Mie nu mi-a plăcut în pachet și am început să țip și să plîng. Un gardian m-a auzit. Dumnealui m-a dus la poliție, mi s-a dresat un proces-verbal și așa am ajuns la orfelina.

Iulia se opri și-și ridică privirile. Atunci „Hercules” descoperi în ochii ei strălucirea lacrimilor și spuse speriat:

— Nu... nu... te rog... nu trebuie...

Desen de MIHU VULCANESCU

Bani cu împrumut

upă ce închise ușa în urma lui, Vasile Nuțulu se opri pe prag, își pipăi buzunarul din dreptul inimii, apoi, stergîndu-și bururile gîndindu-se cu mincea de la haină, zîmbi sfios ca și cum ș-ar fi luat rămas bun de la un om

ce-i făcuse un nepretutit dar, în încercarea pe care de-abia o părăsise se auzea încă zarva colectivizării, pata lîță din cînd în cînd de vocea contabilului, dar rostea cu un timbru egal numele oamenilor și suma de bani ce se cuvenea fiecăruia pentru zilele muncă. Munca lui, a lui Vasile Nuțulu era acolo în buzunarul de la piept, îi înfloia haina neagră de postav.

— Mă Vasile, ce te faci cu atîta bănet, mă? zise în treacă cîineva și, la spusele omului, Vasile, temător, își pipăi iar banii, înghițînd în sec ca să-și umezească cerul gurii, cum și amărui de atîta fumat. De-abia acum i se întipărise în mînte cu țările că avea asupra lui zece mii de lei fără ceva, o avere, că aveau aceea era a lui, nu o furase, o muncise cîntîș, zi de zi, că putea s-o folosească, nu pot să-și afără pe seamă, nu se întoarce spre Drăgan, și pentru aceea clipe se așternă tăcerea. Așa că Vasile nu afia ce s-a întîmplat cu cei doi. În timpul războiului se pot întîmpla multe, asta o știa și el. Acum îi părea rău că răscolise amintiri dureroase.

Mașina trecea pe lîngă sate cufundate în liniștea moale a ninsorii, și înaintea fiecărei sate era cite o tablă albă pe care scria: „Sat în întregime colectivizat”. Inima celor doi tresărea atunci. În povestea asta minunată cei doi tovarășii și prieteni buni își aveau locul lor pe care îl știau și erau mîndri de asta.

Am să-mi caut o femele, spuse demodat Drăgan cu voce scîrțiată. — Cit am fost în spital tot timpul mi-am dorit o casă a mea. Nu mai sînt așa țînr ca ani, am aproape patruzeci, dar de îmbătrînit tot nu îmbătrînesc. O familie e mare lucru. Fratele meu care e impiegat îmi spune că bătaul lui mai mare vrea un acordone. Acum și-a luat mașina de calculat a lui țalcă-su și a legat-o, nu știu cum, ca pe-un acordone. Cîntă din gură și apasă pe clapele mașinii...

În glasul bărbatului tremura ceva atît de tîneresc și de proaspăt încît Bunea fu emoționat de tîneretea aceea a prietenului.

Din nou cei doi tovarășii rămaseră în tăcere. Se auzeau doar țîlgi de zăpădat lovind în parbrizul mașinii. În curînd îi va primi orașul cu luminile lui, luminile care se răsfrîngeau în geamul înghețat al mașinii.

— Mă Vasile, ce te faci cu atîta bănet, mă? zise în treacă cîineva și, la spusele omului, Vasile, temător, își pipăi iar banii, înghițînd în sec ca să-și umezească cerul gurii, cum și amărui de atîta fumat. De-abia acum i se întipărise în mînte cu țările că avea asupra lui zece mii de lei fără ceva, o avere, că aveau aceea era a lui, nu o furase, o muncise cîntîș, zi de zi, că putea s-o folosească, nu pot să-și afără pe seamă, nu se întoarce spre Drăgan, și pentru aceea clipe se așternă tăcerea. Așa că Vasile nu afia ce s-a întîmplat cu cei doi. În timpul războiului se pot întîmpla multe, asta o știa și el. Acum îi părea rău că răscolise amintiri dureroase.

Mașina trecea pe lîngă sate cufundate în liniștea moale a ninsorii, și înaintea fiecărei sate era cite o tablă albă pe care scria: „Sat în întregime colectivizat”. Inima celor doi tresărea atunci. În povestea asta minunată cei doi tovarășii și prieteni buni își aveau locul lor pe care îl știau și erau mîndri de asta.

Am să-mi caut o femele, spuse demodat Drăgan cu voce scîrțiată. — Cit am fost în spital tot timpul mi-am dorit o casă a mea. Nu mai sînt așa țînr ca ani, am aproape patruzeci, dar de îmbătrînit tot nu îmbătrînesc. O familie e mare lucru. Fratele meu care e impiegat îmi spune că bătaul lui mai mare vrea un acordone. Acum și-a luat mașina de calculat a lui țalcă-su și a legat-o, nu știu cum, ca pe-un acordone. Cîntă din gură și apasă pe clapele mașinii...

În glasul bărbatului tremura ceva atît de tîneresc și de proaspăt încît Bunea fu emoționat de tîneretea aceea a prietenului.

Din nou cei doi tovarășii rămaseră în tăcere. Se auzeau doar țîlgi de zăpădat lovind în parbrizul mașinii. În curînd îi va primi orașul cu luminile lui, luminile care se răsfrîngeau în geamul înghețat al mașinii.

— Mă Vasile, ce te faci cu atîta bănet, mă? zise în treacă cîineva și, la spusele omului, Vasile, temător, își pipăi iar banii, înghițînd în sec ca să-și umezească cerul gurii, cum și amărui de atîta fumat. De-abia acum i se întipărise în mînte cu țările că avea asupra lui zece mii de lei fără ceva, o avere, că aveau aceea era a lui, nu o furase, o muncise cîntîș, zi de zi, că putea s-o folosească, nu pot să-și afără pe seamă, nu se întoarce spre Drăgan, și pentru aceea clipe se așternă tăcerea. Așa că Vasile nu afia ce s-a întîmplat cu cei doi. În timpul războiului se pot întîmpla multe, asta o știa și el. Acum îi părea rău că răscolise amintiri dureroase.

Desen de TIA PELTZ

PRIETENIE

ergeau amîndoi printre tîlgi de porumb cu frunzele încă verzi. Bunea mergea înaintea Drăgan, cu țiftva pași în urma lui. Se oprea din cînd în cînd și se uita la coceni de porumb cuțeleși cu tot cu ghiță, în așa fel de departe nu vedeai lipsa lor, adătat ar fi înjurat, dar astăzi, id și Bunea cu el, preferă să tacă gură. Prea era așezat în mișcări nea țiftva, nu-ți venea în față lui dai prea mult din mîini și din

Cam în mijlocul țaralei de porumb se opriră. — Cam cit cucuruz crezi că s-a furat? întrebă Bunea. — În tot cazul aproape un car, spuse Drăgan. — Și paznici voștri ce fac? se întrebă deodată Bunea. Aji pornit-o bine, și uite așa deodată vă împotmolești în drum. Trebuie să descoperiți pe hot, fie ce-o fi. Ce-al pîzit tu pînă acumia aici? făcu furios Bunea. Voi, ce ați pîzit pînă acum?

Intre țiftva toamna trecuse și ea, lăra. Într-o noapte de decembrie, pe la unu noaptea, începu o ploaie puternică, caldă, care nu contenii pînă în zori. În timpul zilei vremea se schimbă. Un vînt puternic înghetă băltoacele și drumurile, și mașinile, din cauza ploiiului, mergeau cu multă atenție să nu derapeze. În după-masa aceea Bunea îl luă cu el pe Drăgan la regionala de partid la o consfățuire. Înainte de a pleca se încălzi cu un pahar cu țiftă țîrțiat. De altfel, în masină era destul de cald. Afară începuse să ningă, mașina trecea încet, datorită ploiiului, pe lîngă pămîntul colectivizator, peste care zăpada se așternă moale și ușoară. Cînd trecură prin dreptul Rovinii, Bunea se întoarce cu un zîmbet ascuțit către Drăgan. Acesta nu zise nimic, știa la ce se referă zîmbetul acesta.

În primul an al gospodăriei, colectivității nu s'apăsăseră porumbul de aci și toamna în loc de rod oamenii fuseseră obligați să taie tîlgi pîrnici și să-i deie la vite. De cite ori avea

oacia, Bunea nu neglija să-l aducă aminte lui Drăgan acest lucru. Povestea asta și cu furtul din toamna trecută erau cele două pete negre din istoria gospodăriei. Drăgan știa că nici un lucru nu merge bine de la început, dar tot el știa că asta nu putea fi o scuză. „Atita timp cit Bunea nu uită să mi-o spună înseamnă că prietenia noastră, sentimentul ăsta cald de tovarăș și încă proaspăt în noi” își spuse în gînd Drăgan, privind țiftva care se loveau de geamul mașinii. Apoi își aduse aminte cum îl descoperise în toamnă pe hotul porumbului. Era un țiftva care nu se inscrieseră în gospodărie, și cu cită bucurie îi telefonase lui Bunea vestea. Din gîndurile lui fu trezit de glasul liniștit al lui Bunea. Întrebarea acestuia era atît de neașteptată încît îl miră pe Drăgan.

— Ascultă Drăgane, îl întrebă el, tu cum de nu ești insurat?

Cu toate că erau prieteni de vreme îndelungată, Bunea nu-l întrebase niciodată nimic de viața lui personală pe Drăgan. Așa că auzind acum întrebarea asta, Drăgan tresări. Citeva clipe nu-l răspunse, ba se gîndi la început să nu-l vorbească despre asta dintr-un ciudat sentiment care te oprește să-și spu omului celui mai apropiat ceea ce altuia i-ai mărturisit cu ușurință. Cînd începu să vorbească, se insurase oarecum cu spatele către Bunea, în așa fel ca Bunea să nu-l vadă țafa.

— Am fost insurat, începu el să spună. — Am fost insurat, ba am avut și un copil. În război primeam uneori scrisori de la nevastă. Îmi scria că bălatul crește, că mi-l pus sub pernă o stîclică cu țuică (— „asta

pentru țiftcu pe cînd se întoarce”) și în fiecare seară se uita la stîclică. Am fost rînit la stomac, undeva prin Ungaria, am stat un an în spital. Cu nevasta și copilul s-a întîmplat ceva, nu pot să-și spun, țarfă-mă...

Bunea privi și el afară pe seamă, nu se întoarce spre Drăgan, și pentru aceea clipe se așternă tăcerea. Așa că Vasile nu afia ce s-a întîmplat cu cei doi. În timpul războiului se pot întîmpla multe, asta o știa și el. Acum îi părea rău că răscolise amintiri dureroase.

Mașina trecea pe lîngă sate cufundate în liniștea moale a ninsorii, și înaintea fiecărei sate era cite o tablă albă pe care scria: „Sat în întregime colectivizat”. Inima celor doi tresărea atunci. În povestea asta minunată cei doi tovarășii și prieteni buni își aveau locul lor pe care îl știau și erau mîndri de asta.

Am să-mi caut o femele, spuse demodat Drăgan cu voce scîrțiată. — Cit am fost în spital tot timpul mi-am dorit o casă a mea. Nu mai sînt așa țînr ca ani, am aproape patruzeci, dar de îmbătrînit tot nu îmbătrînesc. O familie e mare lucru. Fratele meu care e impiegat îmi spune că bătaul lui mai mare vrea un acordone. Acum și-a luat mașina de calculat a lui țalcă-su și a legat-o, nu știu cum, ca pe-un acordone. Cîntă din gură și apasă pe clapele mașinii...

În glasul bărbatului tremura ceva atît de tîneresc și de proaspăt încît Bunea fu emoționat de tîneretea aceea a prietenului.

Din nou cei doi tovarășii rămaseră în tăcere. Se auzeau doar țîlgi de zăpădat lovind în parbrizul mașinii. În curînd îi va primi orașul cu luminile lui, luminile care se răsfrîngeau în geamul înghețat al mașinii.

ergerau amîndoi printre tîlgi de porumb cu frunzele încă verzi. Bunea mergea înaintea Drăgan, cu țiftva pași în urma lui. Se oprea din cînd în cînd și se uita la coceni de porumb cuțeleși cu tot cu ghiță, în așa fel de departe nu vedeai lipsa lor, adătat ar fi înjurat, dar astăzi, id și Bunea cu el, preferă să tacă gură. Prea era așezat în mișcări nea țiftva, nu-ți venea în față lui dai prea mult din mîini și din

ergerau amîndoi printre tîlgi de porumb cu frunzele încă verzi. Bunea mergea înaintea Drăgan, cu țiftva pași în urma lui. Se oprea din cînd în cînd și se uita la coceni de porumb cuțeleși cu tot cu ghiță, în așa fel de departe nu vedeai lipsa lor, adătat ar fi înjurat, dar astăzi, id și Bunea cu el, preferă să tacă gură. Prea era așezat în mișcări nea țiftva, nu-ți venea în față lui dai prea mult din mîini și din

ergerau amîndoi printre tîlgi de porumb cu frunzele încă verzi. Bunea mergea înaintea Drăgan, cu țiftva pași în urma lui. Se oprea din cînd în cînd și se uita la coceni de porumb cuțeleși cu tot cu ghiță, în așa fel de departe nu vedeai lipsa lor, adătat ar fi înjurat, dar astăzi, id și Bunea cu el, preferă să tacă gură. Prea era așezat în mișcări nea țiftva, nu-ți venea în față lui dai prea mult din mîini și din

ergerau amîndoi printre tîlgi de porumb cu frunzele încă verzi. Bunea mergea înaintea Drăgan, cu țiftva pași în urma lui. Se oprea din cînd în cînd și se uita la coceni de porumb cuțeleși cu tot cu ghiță, în așa fel de departe nu vedeai lipsa lor, adătat ar fi înjurat, dar astăzi, id și Bunea cu el, preferă să tacă gură. Prea era așezat în mișcări nea țiftva, nu-ți venea în față lui dai prea mult din mîini și din

ergerau amîndoi printre tîlgi de porumb cu frunzele încă verzi. Bunea mergea înaintea Drăgan, cu țiftva pași în urma lui. Se oprea din cînd în cînd și se uita la coceni de porumb cuțeleși cu tot cu ghiță, în așa fel de departe nu vedeai lipsa lor, adătat ar fi înjurat, dar astăzi, id și Bunea cu el, preferă să tacă gură. Prea era așezat în mișcări nea țiftva, nu-ți venea în față lui dai prea mult din mîini și din

ergerau amîndoi printre tîlgi de porumb cu frunzele încă verzi. Bunea mergea înaintea Drăgan, cu țiftva pași în urma lui. Se oprea din cînd în cînd și se uita la coceni de porumb cuțeleși cu tot cu ghiță, în așa fel de departe nu vedeai lipsa lor, adătat ar fi înjurat, dar astăzi, id și Bunea cu el, preferă să tacă gură. Prea era așezat în mișcări nea țiftva, nu-ți venea în față lui dai prea mult din mîini și din

ergerau amîndoi printre tîlgi de porumb cu frunzele încă verzi. Bunea mergea înaintea Drăgan, cu țiftva pași în urma lui. Se oprea din cînd în cînd și se uita la coceni de porumb cuțeleși cu tot cu ghiță, în așa fel de departe nu vedeai lipsa lor, adătat ar fi înjurat, dar astăzi, id și Bunea cu el, preferă să tacă gură. Prea era așezat în mișcări nea țiftva, nu-ți venea în față lui dai prea mult din mîini și din

Cum lucra CAMIL PETRESCU

Răscăind printre cărțile de însemnări, printre manuscrisele începute și neterminate, printre filele răzlete ale acelei opere pe care Camil Petrescu n-o va mai scrie niciodată, am găsit stenograma unei discuții în legătură cu procesul său de creație. Se află în acest material o seamă de date dintre cele mai importante cu privire la linia directoare ale cărților lui, la concepția operii, la legile de psihologie pe care ea se întemeiază, la atitudinea scriitorului față de viață și de artă. Aceste documente sînt cu atât mai interesante cu cît ele se datorează unui autor care dădă și-a înțeles foarte bine mecanismul operii a făcut totodată și foarte mult pentru a-l ascunde (și a dăruia mai totdeauna primele urzici unui ars paginilor la care dintr-un motiv sau altul a renunțat, etc.). Este cazul să ne întrebăm: ce l-a determinat la o asemenea atitudine. Discreția? Nu, mai curînd ea trebuie pusă pe seama dorinței de a se înfățișa cititorilor cu rezultatele definitive ale travaliului său

(etc.) Sînt apoi problemele grave (de tipul: de ce eroii acționează așa și nu altfel, de ce într-o anumită situație nu pot decît să se comporte într-un singur chip, etc.) și care alimentează tragismul cărților lui Camil Petrescu fiindcă, de obicei, personajele sale sînt determinate iremediabil de crezul lor intelectual, de structura lor sufletească, spre o soluție strictă, categorică și pe care n-o pot ocoti. Pe măsura ce aceste întrebări își revăd răspunsul, firele conflictului se complică, iar faptele descoperă implicațiile neabătute, zonele lor necunoscute. (Mă gîndesc, de pildă, la „Jocul ielelor” unde fiecare scenă aduce un alt punct de vedere asupra dramei, adîncindu-se într-un joc de contradicții). Este ca și cum propoziția simplă, formată dintr-un substantiv și dintr-un verb rostită la începutul unei opere devine la sfîrșitul ei o frază ramificată, plină de propoziții incidente care despart subiectul de predicat printr-o

și că trebuie să adresem lucrul și atunci, la a doua corectură am adăugat încă 40 de pagini. Editorul a crezut că e destul. La a treia încă 60 de pagini, erau 340. Editorul mi-a spus că închide pur și simplu corectura, însă cum era un om cu totul superior, pînă la urmă a înțeles că am dreptate și plin de curiozitate m-a lăsat să-mi fac de cap, încît am făcut încă trei corecturi și așa mi s-a făcut pînă ar fi dat o bună de tipar. Toate personajele afit de puțin m-au mulțumit, încît le-am reluat în romanul următor și acum în cel nou.”

PROBLEME DE ISTORIE LITERARĂ

Că scriitorul nu ptea ca drum cu întregul plan de cărți desenate dinainte, că prima operaie a dispărut conștient pur și simplu sub straturile succesive de observații și adausuri, că artistul alături o păcînușea, condus de simțul economic al întregului și avînd mereu sentimentul că nu au fost acoperite toate înțelesurile subiectului de la care a pornit — sînt lucruri gîditoare pentru psihologia lui Camil Petrescu. Dar mult mai interesant ni se pare alt fapt. Și anume că, absorbit de manuscrisul la care lucra și medînd la cea mai largă extindere a semnificațiilor cu care el virtutele este investit, autorul nu ezită să-l completeze cu un alt manuscris în care apar alți eroi în alte împrejurări. Așadar, două cărți între care nu există inițial nici un contact, care nu comunică între ele, cercuri autonome de viață care-și împart interesul cititorului, devin într-o zi, fără dificultate, capitele aceluiași volum. Ce dovedește aceasta, dacă nu că autorul este urmărit de o idee ideii solide, care se cheamă și-și răspund în mod firesc, că atîcînd teme deosebite el este dus de propria sa concepție spre o concluzie unică. Geneza romanului „Patul lui Procust” este în acest sens elocventă.

În 1928 scoțeam revista „Cetateea Literară” și la primul număr trebuia să am colaborarea lui Liviu Rebreanu, pentru o bucată de proză; era Tudor Argeșii și erau o seamă de colaboratori importanți. Liviu Rebreanu este un om admirabil, cu condiția însă să nu-i ceri să-și dea la timp un manuscris. Are și el, de altminteri ca și mine, pare-se o fobie a manuscrisului trimis la tipografie. Revista trebuia să apară simbăta, el mă amîna de o lună, pînă vine” seara cu darea manuscrisului; îl așteptam cu pu-

ter și la vremea aceea scriam „Cetateea Literară” și la primul număr trebuia să am colaborarea lui Liviu Rebreanu, pentru o bucată de proză; era Tudor Argeșii și erau o seamă de colaboratori importanți. Liviu Rebreanu este un om admirabil, cu condiția însă să nu-i ceri să-și dea la timp un manuscris. Are și el, de altminteri ca și mine, pare-se o fobie a manuscrisului trimis la tipografie. Revista trebuia să apară simbăta, el mă amîna de o lună, pînă vine” seara cu darea manuscrisului; îl așteptam cu pu-

ter și la vremea aceea scriam „Cetateea Literară” și la primul număr trebuia să am colaborarea lui Liviu Rebreanu, pentru o bucată de proză; era Tudor Argeșii și erau o seamă de colaboratori importanți. Liviu Rebreanu este un om admirabil, cu condiția însă să nu-i ceri să-și dea la timp un manuscris. Are și el, de altminteri ca și mine, pare-se o fobie a manuscrisului trimis la tipografie. Revista trebuia să apară simbăta, el mă amîna de o lună, pînă vine” seara cu darea manuscrisului; îl așteptam cu pu-

ter și la vremea aceea scriam „Cetateea Literară” și la primul număr trebuia să am colaborarea lui Liviu Rebreanu, pentru o bucată de proză; era Tudor Argeșii și erau o seamă de colaboratori importanți. Liviu Rebreanu este un om admirabil, cu condiția însă să nu-i ceri să-și dea la timp un manuscris. Are și el, de altminteri ca și mine, pare-se o fobie a manuscrisului trimis la tipografie. Revista trebuia să apară simbăta, el mă amîna de o lună, pînă vine” seara cu darea manuscrisului; îl așteptam cu pu-

ter și la vremea aceea scriam „Cetateea Literară” și la primul număr trebuia să am colaborarea lui Liviu Rebreanu, pentru o bucată de proză; era Tudor Argeșii și erau o seamă de colaboratori importanți. Liviu Rebreanu este un om admirabil, cu condiția însă să nu-i ceri să-și dea la timp un manuscris. Are și el, de altminteri ca și mine, pare-se o fobie a manuscrisului trimis la tipografie. Revista trebuia să apară simbăta, el mă amîna de o lună, pînă vine” seara cu darea manuscrisului; îl așteptam cu pu-

ter și la vremea aceea scriam „Cetateea Literară” și la primul număr trebuia să am colaborarea lui Liviu Rebreanu, pentru o bucată de proză; era Tudor Argeșii și erau o seamă de colaboratori importanți. Liviu Rebreanu este un om admirabil, cu condiția însă să nu-i ceri să-și dea la timp un manuscris. Are și el, de altminteri ca și mine, pare-se o fobie a manuscrisului trimis la tipografie. Revista trebuia să apară simbăta, el mă amîna de o lună, pînă vine” seara cu darea manuscrisului; îl așteptam cu pu-

ter și la vremea aceea scriam „Cetateea Literară” și la primul număr trebuia să am colaborarea lui Liviu Rebreanu, pentru o bucată de proză; era Tudor Argeșii și erau o seamă de colaboratori importanți. Liviu Rebreanu este un om admirabil, cu condiția însă să nu-i ceri să-și dea la timp un manuscris. Are și el, de altminteri ca și mine, pare-se o fobie a manuscrisului trimis la tipografie. Revista trebuia să apară simbăta, el mă amîna de o lună, pînă vine” seara cu darea manuscrisului; îl așteptam cu pu-

ter și la vremea aceea scriam „Cetateea Literară” și la primul număr trebuia să am colaborarea lui Liviu Rebreanu, pentru o bucată de proză; era Tudor Argeșii și erau o seamă de colaboratori importanți. Liviu Rebreanu este un om admirabil, cu condiția însă să nu-i ceri să-și dea la timp un manuscris. Are și el, de altminteri ca și mine, pare-se o fobie a manuscrisului trimis la tipografie. Revista trebuia să apară simbăta, el mă amîna de o lună, pînă vine” seara cu darea manuscrisului; îl așteptam cu pu-

ter și la vremea aceea scriam „Cetateea Literară” și la primul număr trebuia să am colaborarea lui Liviu Rebreanu, pentru o bucată de proză; era Tudor Argeșii și erau o seamă de colaboratori importanți. Liviu Rebreanu este un om admirabil, cu condiția însă să nu-i ceri să-și dea la timp un manuscris. Are și el, de altminteri ca și mine, pare-se o fobie a manuscrisului trimis la tipografie. Revista trebuia să apară simbăta, el mă amîna de o lună, pînă vine” seara cu darea manuscrisului; îl așteptam cu pu-

ter și la vremea aceea scriam „Cetateea Literară” și la primul număr trebuia să am colaborarea lui Liviu Rebreanu, pentru o bucată de proză; era Tudor Argeșii și erau o seamă de colaboratori importanți. Liviu Rebreanu este un om admirabil, cu condiția însă să nu-i ceri să-și dea la timp un manuscris. Are și el, de altminteri ca și mine, pare-se o fobie a manuscrisului trimis la tipografie. Revista trebuia să apară simbăta, el mă amîna de o lună, pînă vine” seara cu darea manuscrisului; îl așteptam cu pu-

ter și la vremea aceea scriam „Cetateea Literară” și la primul număr trebuia să am colaborarea lui Liviu Rebreanu, pentru o bucată de proză; era Tudor Argeșii și erau o seamă de colaboratori importanți. Liviu Rebreanu este un om admirabil, cu condiția însă să nu-i ceri să-și dea la timp un manuscris. Are și el, de altminteri ca și mine, pare-se o fobie a manuscrisului trimis la tipografie. Revista trebuia să apară simbăta, el mă amîna de o lună, pînă vine” seara cu darea manuscrisului; îl așteptam cu pu-

ter și la vremea aceea scriam „Cetateea Literară” și la primul număr trebuia să am colaborarea lui Liviu Rebreanu, pentru o bucată de proză; era Tudor Argeșii și erau o seamă de colaboratori importanți. Liviu Rebreanu este un om admirabil, cu condiția însă să nu-i ceri să-și dea la timp un manuscris. Are și el, de altminteri ca și mine, pare-se o fobie a manuscrisului trimis la tipografie. Revista trebuia să apară simbăta, el mă amîna de o lună, pînă vine” seara cu darea manuscrisului; îl așteptam cu pu-

ter și la vremea aceea scriam „Cetateea Literară” și la primul număr trebuia să am colaborarea lui Liviu Rebreanu, pentru o bucată de proză; era Tudor Argeșii și erau o seamă de colaboratori importanți. Liviu Rebreanu este un om admirabil, cu condiția însă să nu-i ceri să-și dea la timp un manuscris. Are și el, de altminteri ca și mine, pare-se o fobie a manuscrisului trimis la tipografie. Revista trebuia să apară simbăta, el mă amîna de o lună, pînă vine” seara cu darea manuscrisului; îl așteptam cu pu-

ter și la vremea aceea scriam „Cetateea Literară” și la primul număr trebuia să am colaborarea lui Liviu Rebreanu, pentru o bucată de proză; era Tudor Argeșii și erau o seamă de colaboratori importanți. Liviu Rebreanu este un om admirabil, cu condiția însă să nu-i ceri să-și dea la timp un manuscris. Are și el, de altminteri ca și mine, pare-se o fobie a manuscrisului trimis la tipografie. Revista trebuia să apară simbăta, el mă amîna de o lună, pînă vine” seara cu darea manuscrisului; îl așteptam cu pu-

ter și la vremea aceea scriam „Cetateea Literară” și la primul număr trebuia să am colaborarea lui Liviu Rebreanu, pentru o bucată de proză; era Tudor Argeșii și erau o seamă de colaboratori importanți. Liviu Rebreanu este un om admirabil, cu condiția însă să nu-i ceri să-și dea la timp un manuscris. Are și el, de altminteri ca și mine, pare-se o fobie a manuscrisului trimis la tipografie. Revista trebuia să apară simbăta, el mă amîna de o lună, pînă vine” seara cu darea manuscrisului; îl așteptam cu pu-

ter și la vremea aceea scriam „Cetateea Literară” și la primul număr trebuia să am colaborarea lui Liviu Rebreanu, pentru o bucată de proză; era Tudor Argeșii și erau o seamă de colaboratori importanți. Liviu Rebreanu este un om admirabil, cu condiția însă să nu-i ceri să-și dea la timp un manuscris. Are și el, de altminteri ca și mine, pare-se o fobie a manuscrisului trimis la tipografie. Revista trebuia să apară simbăta, el mă amîna de o lună, pînă vine” seara cu darea manuscrisului; îl așteptam cu pu-

ter și la vremea aceea scriam „Cetateea Literară” și la primul număr trebuia să am colaborarea lui Liviu Rebreanu, pentru o bucată de proză; era Tudor Argeșii și erau o seamă de colaboratori importanți. Liviu Rebreanu este un om admirabil, cu condiția însă să nu-i ceri să-și dea la timp un manuscris. Are și el, de altminteri ca și mine, pare-se o fobie a manuscrisului trimis la tipografie. Revista trebuia să apară simbăta, el mă amîna de o lună, pînă vine” seara cu darea manuscrisului; îl așteptam cu pu-

ter și la vremea aceea scriam „Cetateea Literară” și la primul număr trebuia să am colaborarea lui Liviu Rebreanu, pentru o bucată de proză; era Tudor Argeșii și erau o seamă de colaboratori importanți. Liviu Rebreanu este un om admirabil, cu condiția însă să nu-i ceri să-și dea la timp un manuscris. Are și el, de altminteri ca și mine, pare-se o fobie a manuscrisului trimis la tipografie. Revista trebuia să apară simbăta, el mă amîna de o lună, pînă vine” seara cu darea manuscrisului; îl așteptam cu pu-

ter și la vremea aceea scriam „Cetateea Literară” și la primul număr trebuia să am colaborarea lui Liviu Rebreanu, pentru o bucată de proză; era Tudor Argeșii și erau o seamă de colaboratori importanți. Liviu Rebreanu este un om admirabil, cu condiția însă să nu-i ceri să-și dea la timp un manuscris. Are și el, de altminteri ca și mine, pare-se o fobie a manuscrisului trimis la tipografie. Revista trebuia să apară simbăta, el mă amîna de o lună, pînă vine” seara cu darea manuscrisului; îl așteptam cu pu-

ter și la vremea aceea scriam „Cetateea Literară” și la primul număr trebuia să am colaborarea lui Liviu Rebreanu, pentru o bucată de proză; era Tudor Argeșii și erau o seamă de colaboratori importanți. Liviu Rebreanu este un om admirabil, cu condiția însă să nu-i ceri să-și dea la timp un manuscris. Are și el, de altminteri ca și mine, pare-se o fobie a manuscrisului trimis la tipografie. Revista trebuia să apară simbăta, el mă amîna de o lună, pînă vine” seara cu darea manuscrisului; îl așteptam cu pu-

ter și la vremea aceea scriam „Cetateea Literară” și la primul număr trebuia să am colaborarea lui Liviu Rebreanu, pentru o bucată de proză; era Tudor Argeșii și erau o seamă de colaboratori importanți. Liviu Rebreanu este un om admirabil, cu condiția însă să nu-i ceri să-și dea la timp un manuscris. Are și el, de altminteri ca și mine, pare-se o fobie a manuscrisului trimis la tipografie. Revista trebuia să apară simbăta, el mă amîna de o lună, pînă vine” seara cu darea manuscrisului; îl așteptam cu pu-

ter și la vremea aceea scriam „Cetateea Literară” și la primul număr trebuia să am colaborarea lui Liviu Rebreanu, pentru o bucată de proză; era Tudor Argeșii și erau o seamă de colaboratori importanți. Liviu Rebreanu este un om admirabil, cu condiția însă să nu-i ceri să-și dea la timp un manuscris. Are și el, de altminteri ca și mine, pare-se o fobie a manuscrisului trimis la tipografie. Revista trebuia să apară simbăta, el mă amîna de o lună, pînă vine” seara cu darea manuscrisului; îl așteptam cu pu-

ter și la vremea aceea scriam „Cetateea Literară” și la primul număr trebuia să am colaborarea lui Liviu Rebreanu, pentru o bucată de proză; era Tudor Argeșii și erau o seamă de colaboratori importanți. Liviu Rebreanu este un om admirabil, cu condiția însă să nu-i ceri să-și dea la timp un manuscris. Are și el, de altminteri ca și mine, pare-se o fobie a manuscrisului trimis la tipografie. Revista trebuia să apară simbăta, el mă amîna de o lună, pînă vine” seara cu darea manuscrisului; îl așteptam cu pu-

ter și la vremea aceea scriam „Cetateea Literară” și la primul număr trebuia să am colaborarea lui Liviu Rebreanu, pentru o bucată de proză; era Tudor Argeșii și erau o seamă de colaboratori importanți. Liviu Rebreanu este un om admirabil, cu condiția însă să nu-i ceri să-și dea la timp un manuscris. Are și el, de altminteri ca și mine, pare-se o fobie a manuscrisului trimis la tipografie. Revista trebuia să apară simbăta, el mă amîna de o lună, pînă vine” seara cu darea manuscrisului; îl așteptam cu pu-

ter și la vremea aceea scriam „Cetateea Literară” și la primul număr trebuia să am colaborarea lui Liviu Rebreanu, pentru o bucată de proză; era Tudor Argeșii și erau o seamă de colaboratori importanți. Liviu Rebreanu este un om admirabil, cu condiția însă să nu-i ceri să-și dea la timp un manuscris. Are și el, de altminteri ca și mine, pare-se o fobie a manuscrisului trimis la tipografie. Revista trebuia să apară simbăta, el mă amîna de o lună, pînă vine” seara cu darea manuscrisului; îl așteptam cu pu-

ter și la vremea aceea scriam „Cetateea Literară” și la primul număr trebuia să am colaborarea lui Liviu Rebreanu, pentru o bucată de proză; era Tudor Argeșii și erau o seamă de colaboratori importanți. Liviu Rebreanu este un om admirabil, cu condiția însă să nu-i ceri să-și dea la timp un manuscris. Are și el, de altminteri ca și mine, pare-se o fobie a manuscrisului trimis la tipografie. Revista trebuia să apară simbăta, el mă amîna de o lună, pînă vine” seara cu darea manuscrisului; îl așteptam cu pu-

ter și la vremea aceea scriam „Cetateea Literară” și la primul număr trebuia să am colaborarea lui Liviu Rebreanu, pentru o bucată de proză; era Tudor Argeșii și erau o seamă de colaboratori importanți. Liviu Rebreanu este un om admirabil, cu condiția însă să nu-i ceri să-și dea la timp un manuscris. Are și el, de altminteri ca și mine, pare-se o fobie a manuscrisului trimis la tipografie. Revista trebuia să apară simbăta, el mă amîna de o lună, pînă vine” seara cu darea manuscrisului; îl așteptam cu pu-

ter și la vremea aceea scriam „Cetateea Literară” și la primul număr trebuia să am colaborarea lui Liviu Rebreanu, pentru o bucată de proză; era Tudor Argeșii și erau o seamă de colaboratori importanți. Liviu Rebreanu este un om admirabil, cu condiția însă să nu-i ceri să-și dea la timp un manuscris. Are și el, de altminteri ca și mine, pare-se o fobie a manuscrisului trimis la tipografie. Revista trebuia să apară simbăta, el mă amîna de o lună, pînă vine” seara cu darea manuscrisului; îl așteptam cu pu-

blicația paginată și cu locul liber pentru eventualul lui manuscris. Nu mi-a venit vînt seară și atunci, la orele 10, am început eu să scriu acolo. Intențiunea mea era să publice niște scrisori imaginare ale unei doamne, care mai tîrziu a devenit doamna T, fiindcă a semnat prima scrisoare cu litera T și pare că a fost o senzație neobișnuită. Au început tot felul de presupuneri în presă, cine să fie această doamnă. Eugen Lovinescu a scris chiar în numărul doi al revistei „Cetateea Literară”, un articol prin care saluta intrarea în literatură a doamnei T, spunînd că este o mare prozaatoare. Și timp de trei ani nu s-a știut cîine era doamna T, care continua scrierile și pentru care s-au făcut fel de fel de ipoteze. Eu am susținut că sînt scrisorile unei doamne trimise mie. După trei ani a trebuit însă să mărturisesc într-o convorbire intimă și astfel s-a aflat că sînt eu.

Avînd nevoie de bani, după „Ultima noapte...” m-am gîndit să scriu un roman nou. Dar pentru ca să-mi câștig timp și pentru că aveam tipul doamnei T creat și pentru că acest tip lăsa un loc liber pentru trei personaje care apăreau în alt roman, l'am întregit cu manuscrisul început mai de mult, cu care nu avea nici un fel de conjunctură inițială, cînd într-o după-amiază de august apare al tînar pe care l-am identificat și care se numea Păd Vasilescu. Toate personajele acestea sînt făcute în „Patul lui Procust”, spre deosebire de „Ultima noapte”, exclusiv cu incidente de viață, nu autentice, că autenticitatea era după mine alt sens, ci strict adevărate; adică propriu-zis, nu este nici un incident în toată lumea aceasta, care să nu fie luat dintr-o întîmplare din viață. Însă distribuția acestor incidente este făcută după legile de organizate ale personajelor.

Prin urmare, rămîne stabilit că prima mea lucrare, prima mea bucată de proză a fost scrisă din cauza tipografică a lui Liviu Rebreanu, ceea ce m'alinașii vor înțeprea cum vor crede de cuviință.

Nimeni nu-i desigur afit de naiv, pentru ca să-și închipuie că nărdin circumstanțele exterioare care au favorizat scrierea uneia sau alteia din cărțile lui Camil Petrescu am numit resorturile opereii sale. De aceea, nici nu voi insista asupra împrejurărilor în care au luat ființă volumele lui Camil Petrescu și le vom aminti numai atunci cînd sositom că ele pot deschide un drum spre camera obscură a scriitorului său. Aruncînd o privire generală asupra acestor volume reținem însă că ele sînt de fiecare dată expresia sentimentului de a fi fost nedreptățit, frustrat, ele sînt o explozie de revoltă în fața unei injustiții. Cînd Camil Petrescu spune în această discuție despre procesul său de creație „Nu pot concepe o valoare de artă, nefundată pe o valoare etică”, el ne oferă cheia pentru înțelegerea mecanismului opereii sale.

B. ELVIN
(Continuare în nr. viitor)

Vasco Pratolini: „Lo Scialo”

Desigur că evoluția literară a lui Vasco Pratolini a putut să fie considerată dintre cele mai caracteristice pentru un scriitor contemporan a cărui artă tîndește să ogîndească realitățile țării sale. Lucra de la prima sa operă, „Il tappeto verde” („Tapetul verde”), 1911, în care se reflectă cu profunde oculte amintiri copilăriei sale florentine, putem să descoperim caracteristicile artei sale: fuge de introspecția excesivă, de săparea în straturile inconștientului (mola „artistică” accidentală a anilor respectivi), dar mai ales tendința de a înfățișa în naratiune mediul social și sentimentele simple, solidaritatea umană în fața vicisitudinilor, ca un alt protest împotriva dominantului gust literar care precizează starea solitară și eremitismul.

Aceste caracteristici au fost și mai subliniate în cărțile ulterioare ale lui Pratolini, dintre care amintim doar „Il Quartiere”, („Cartierul”), „Un eroe del nostro tempo”, („Un erou al timpului nostru”), „Cronache di poveri amanti”, („Cronica iubitorilor îndrăgostiți”), dar mai ales „Metello”.

Arta lui Pratolini se dovedea a fi străbătută de puternicul filon al simpatiei absolute pentru cei mulți, pentru umanitatea lor, pentru direcția și curajul

lor în fața vieții. În paginile cărților sale a existat o autocompăzitoare atmosferă de autenticitate și vibrantă poezie, generată în deosebi de ogîndirea sentimentelor de prietenie și solidaritate, de tendința oamenilor mulți și simpli de a rămînea cinstiți în mijlocul nenorocirilor și al mizeriei, de tendința lor de a considera totdeauna munca drept fundament al construcției unei medeste fericii. Este apoi dominantă în cărțile lui Pratolini prezența sensului nedreptății sociale, precum și conștiința profundă a acestei injustiții care apăsa de veacuri pe cei mulți.

Pe lângă ogîndirea în sens coral a vieții celor simpli, pentru ilustrarea unor asemenea teme estetice care se revendică de la un profund realism, Pratolini și-a ales drept fundal florentin și cartierul ei popular în care freacă viața intensă.

De aceea ne putem da seama de ce poate că nici un alt roman din proza contemporană italiană nu a fost așteptat cu mai multă neabîndire decît acesta. Lo Scialo, care trebuia să fie continuarea lui „Metello”, în cadrul unei vaste cronici pe care o anunța Vasco Pratolini,

Lacul Cumpăna

Foto DAN GRIGORESCU

sub titlul general de Una storia italiana. În toate romanele sale procedee, cu profunde accente realiste, Pratolini ajunge la concluzia pe care o demonstrează luminos și artistic, că istoria este făcută de oameni. Culminarea acestei concepții înaintate o constituie „Metello”, care reprezintă formarea ideologică, creșterea conștiinței clasei muncitoare italiene precum și primele ei experiențe de organizare și de luptă. „Metello” se scrie odată cu începutul secolului XX. În concepția autorului „Lo Scialo” (traducerea acestui titlur ar fi „Destruimarea”), început cu acest sfîrșit și mergea către anul 1930. Un al treilea roman anunțat de Pratolini ca parte ultimă a „Istoriei italiene: I fidanzati del Mugnone”, („Logodnicii din Mugnone”), se va încheia cu magnifică luptă a rezistenței italiene.

„Lo Scialo”, roman masiv în două volume, de peste 1300 de pagini, început să fie scrisă în anul 1910-1920, punîndu-se accentul principal pe zugrăvirea evenimentelor determinate de fascism. În centrul romanului, care vrea să fie ogîndirea a dezagregării, a destrămării ei, (iată și explicația titlului), stau două familii reprezentative ale burgheziei cu care se identifică o întreagă epocă.

Trebuie arătat de la început că din nefericire, „Lo Scialo” nu este o reușită artistică. Ultimele romane însemnate de fapt o întorcere a lui Pratolini spre poziții pe care le putem numi net naturaliste. Romanul scriitorului italian este în realitate o concesie aproape totală față de gustul decadent al cititorilor burghezi, abundînd în scene „tari”, de un senzualism de multe ori nu numai dubios artistic ci de-a dreptul dezgustător. Romanul lui Pratolini este fundamental orientat în jos, fiind o mare deziluzie artistică. Spre deosebire de „Metello”, în „Lo Scialo”, nu există doctul și totalul împlinitor muncitor și care, în loc să fie creator și istoric italian, ajung pînă la urmă să se îmburghezească sau să facă multe concesii burgheziei. În același timp, blestematul fascism este privit de către autor, în mod cu totul obiectivist, cu anumite tendințe de „înțelegere”, care pot să ajungă la atitudinea cu totul reproabilă. Unul dintre personajele principale ale cărții, Folco Malleschi, este un „erou” fascizat de tip „romantic”, îndrăgostit de aventură, însetat de putere și de glorie, viril, cu succese extraordinare politice, dar mai ales la femei. Cu toate că nu pleדם pentru schematism, pentru tehnica artistică monocromatică, sau de contrast simplist alb-negru, trebuie să ne arătăm indignarea pentru felul cum Pratolini își îngăduie să prezinte un fascișt; conștiința psihologică, „cu probleme”, nedemascîndul în mod clar, cu vigoren, niciodată. Nu există nici un sens de luptă, nici o vibrație protestatară împotriva fascismului, acceptat general, ca o fatalitate implacabilă. Pe sute și sute de pagini se doșăzîază asemenea „teorii” cărora nu li se opune nimeni. În realitate în carte nu există nici o figură luminoasă. Considerăm că tematica dezagregării burgheziei nu putea fi în mod nici pe albulul toate personajele, reprezentanți ai clasei burgheze și ale clasei și păturii sociale. Astfel, în afară de o revoltă în genunchi, „economică”, a unor țărani, care subomăbă lamentabil, (partidul comunist italian sau grupurile comuniste aflate în luptă, în vremea aceasta, nu sînt pomenite niciodată), reprezentanții acestei păturii sociale, sînt înfățișați în totalitatea lor ca mentalitatea unor selavi, resemnați, fără umăr de conștiință morală, care acceptă totul din partea stăpînilor, iar în cărțile, care oriunde în lume sînt mai apropiate de viața naturală a simțurilor și de puritatea ei necomplicată, pe zeci și zeci de pagini în cartea lui Vasco Pratolini, satisfac poftele bestiale ale unei nevropate stăpîne de moșii. Ba mai mult, adesea, ele sînt acelea care provoacă interesate, asemenea acțiunii. Chiar și copiii sînt mardării în cartea lui Pratolini, înfățișați întotdeauna într-o proză de deșteptare sexualității și a căstării exclusive a satisfăcînd ei.

Protagonistele feminine burgheze sînt sau bovarice, ca un personaj numit Nella, care după o căsnicie „fericită” de mai mulți ani descoperă iubirea intensă, sexuală, sub îmbrățișările fasciștilor pe care li schimbă continuu, cu explicații și alambicări psihologice peșibile, fiind „jurnal” intime, în care își descriu cu cele mai precise detalii, senzațiile provocate de o profundă perversitate a sufletului și a simțurilor.

Cartierul cel mai popular al Florenței, San Frediano, pe care în alte cărți ale sale, Pratolini l-a exaltat ca pe un loc iubit din care au țîșnit mari energii populare, este reprezentat acum numai prin femei ușoare care sînt și excoerose, sau prin întreprinzători.

Romanul ultim al lui Vasco Pratolini este o mare dezamăgire pe care o încearcă totuși acesta care nu crezut în profunzimea și luminozitatea mesajului scriitorului său. Ne spune cu totul clar că scriitorul italian, în mod injust artistic, a jertfit gustului burghez.

Sîntem siguri că „Lo Scialo” va fi o carte de „soandal”, cu toate că este scrisă într-un stil alambicat care nici el a nu-meritate pe vigurosul artist al „Cronicii iubitorilor îndrăgostiți” sau al lui „Metello”. Nu știm cui va folosi această carte și unei umanități triste, în niciun caz nici prestigiuului artistic al autorului și nici eventualilor săi cititori. Cititorii din țara noastră care au iubit pe autorul lui „Metello”, sau al „Cronicii iubitorilor îndrăgostiți”, dezamăgiți profund de „Lo Scialo”, așteptînd reabilitarea artistică a vigurosului prozator italian în romanul care va ogîndi marea luptă a poporului italian în anii rezistenței.

desigur că evoluția literară a lui Vasco Pratolini a putut să fie considerată dintre cele mai caracteristice pentru un scriitor contemporan a cărui artă tîndește să ogîndească realitățile țării sale. Lucra de la prima sa operă, „Il tappeto verde” („Tapetul verde”), 1911, în care se reflectă cu profunde oculte amintiri copilăriei sale florentine, putem să descoperim caracteristicile artei sale: fuge de introspecția excesivă, de săparea în straturile inconștientului (mola „artistică” accidentală a anilor respectivi), dar mai ales tendința de a înfățișa în naratiune mediul social și sentimentele simple, solidaritatea umană în fața vicisitudinilor, ca un alt protest împotriva dominantului gust literar care precizează starea solitară și eremitismul.

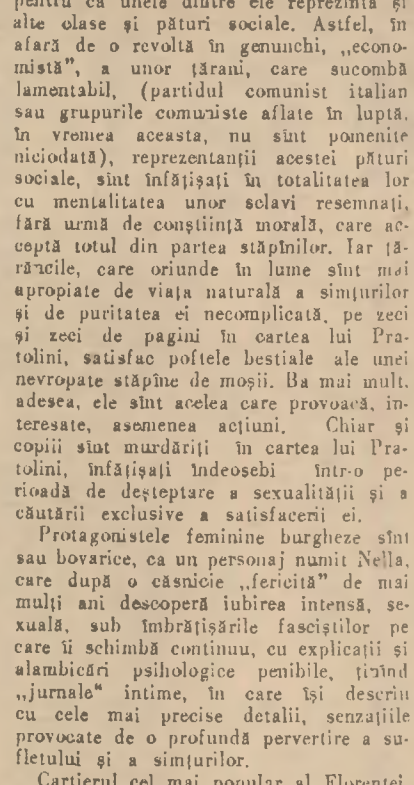
Aceste caracteristici au fost și mai subliniate în cărțile ulterioare ale lui Pratolini, dintre care amintim doar „Il Quartiere”, („Cartierul”), „Un eroe del nostro tempo”, („Un erou al timpului nostru”), „Cronache di poveri amanti”, („Cronica iubitorilor îndrăgostiți”), dar mai ales „Metello”.

Arta lui Pratolini se dovedea a fi străbătută de puternicul filon al simpatiei absolute pentru cei mulți, pentru umanitatea lor, pentru direcția și curajul

lor în fața vieții. În paginile cărților sale a existat o autocompăzitoare atmosferă de autenticitate și vibrantă poezie, generată în deosebi de ogîndirea sentimentelor de prietenie și solidaritate, de tendința oamenilor mulți și simpli de a rămînea cinstiți în mijlocul nenorocirilor și al mizeriei, de tendința lor de a considera totdeauna munca drept fundament al construcției unei medeste fericii. Este apoi dominantă în cărțile lui Pratolini prezența sensului nedreptății sociale, precum și conștiința profundă a acestei injustiții care apăsa de veacuri pe cei mulți.

Pe lângă ogîndirea în sens coral a vieții celor simpli, pentru ilustrarea unor asemenea teme estetice care se revendică de la un profund realism, Pratolini și-a ales drept fundal florentin și cartierul ei popular în care freacă viața intensă.

De aceea ne putem da seama de ce poate că nici un alt roman din proza contemporană italiană nu a fost așteptat cu mai multă neabîndire decît acesta. Lo Scialo, care trebuia să fie continuarea lui „Metello”, în cadrul unei vaste cronici pe care o anunța Vasco Pratolini,

Lacul Cumpăna

Foto DAN GRIGORESCU

sub titlul general de Una storia italiana. În toate romanele sale procedee, cu profunde accente realiste, Pratolini ajunge la concluzia pe care o demonstrează luminos și artistic, că istoria este făcută de oameni. Culminarea acestei concepții înaintate o constituie „Metello”, care reprezintă formarea ideologică, creșterea conștiinței clasei muncitoare italiene precum și primele ei experiențe de organizare și de luptă. „Metello” se scrie odată cu începutul secolului XX. În concepția autorului „Lo Scialo” (traducerea acestui titlur ar fi „Destruimarea”), început cu acest sfîrșit și mergea către anul 1930. Un al treilea roman anunțat de Pratolini ca parte ultimă a „Istoriei italiene: I fidanzati del Mugnone”, („Logodnicii din Mugnone”), se va încheia cu magnifică luptă a rezistenței italiene.

„Lo Scialo”, roman masiv în două volume, de peste 1300 de pagini, început să fie scrisă în anul 1910-1920, punîndu-se accentul principal pe zugrăvirea evenimentelor determinate de fascism. În centrul romanului, care vrea să fie ogîndirea a dezagregării

(R. P. Ungară)

SĂPTĂMÎNA FESTIVĂ A CĂRȚII MAGHIARE

Intre 28 mai și 4 iunie se va organiza în R. P. Ungară o săptămână festivă a cărții. Cu acest prilej vor apărea...

Printre lucrările în pregătire în vederea săptămânii cărții se află volumul de rapoarte...

Planul editurilor prevede totodată și publicarea multor opere clasice valoroase din literatura maghiară...

Casa noi într-un sat din R.P. Ungară

CERCETĂRI NUCLEARE ÎN POEZIE

Înainte de a fi fost hirotonisit doctor în literatură Jean-Paul Weber a lucrat ca profesor de filozofie, pianist, ziarist, dramaturg, eseist și romancier...

dar a pută a înțelege o într-o bună zi s-ar data ca și oamenii de stat, straze și chiar savanții să fie trecuți prin furcile satelului...

lebedele ce se scufundă căutându-și hrana. Și „Narcisă” aiti de îndrăgît de Valéry încit a compus trei versiuni suc...

tiva dureroasă. Dar analizele dvs. sînt uneori contestabile. Aveți tendința de a sistematiza. Se simte că sînteți urmărit de scolastică...

— Poate că nu voi mai putea citi pe Baudelaire ca mai înainte — adăugă Jankelevici pe un ton faner...

— Oare ce să-i fi făcut Jean-Paul Weber lui Baudelaire? Să fie vorba într-adevăr de „Geneza” sau de „Judecata de apoi”...

— Poemul lui Vigny s-a născut sub urșita oricui, aici tatăl micului Alfred a năvălit într-o bună zi în suferințe...

— Este nomaipomenit cum la des orice lucru devine ce vrei dvs. Dacă în Huxo găsiți pătanjenii, îi vedeți sobolani...

de JEAN GAUJARD

de, ce să-i faci! Pe deasupra Valéry era cit pe să-și piardă și viața în poezia asta. O mică dramă pe care — în incu...

Decurăm dramei valerene: o grădini publică. Accesorii: un lac cu lebede (atenție! cel mai neînsemnat detaliu poate avea, în asemenea caz, o importanță hotărâtoare)...

— Sînteți aore estetician, în sensul strict al cuvîntului? — Jean-Paul Weber nu prea știe cum se reacționează la această întrebare n...

— Eu mă îndoișez, continuă dl. Jankelevici. De fapt, preocuparea dvs. nu e frumosul. Nu căutați a explica o creație poetică, ci o explicație antropologică...

— Poate că nu voi mai putea citi pe Baudelaire ca mai înainte — adăugă Jankelevici pe un ton faner...

— Oare ce să-i fi făcut Jean-Paul Weber lui Baudelaire? Să fie vorba într-adevăr de „Geneza” sau de „Judecata de apoi”...

— Poemul lui Vigny s-a născut sub urșita oricui, aici tatăl micului Alfred a năvălit într-o bună zi în suferințe...

— Este nomaipomenit cum la des orice lucru devine ce vrei dvs. Dacă în Huxo găsiți pătanjenii, îi vedeți sobolani...

— Poate că nu voi mai putea citi pe Baudelaire ca mai înainte — adăugă Jankelevici pe un ton faner...

— Oare ce să-i fi făcut Jean-Paul Weber lui Baudelaire? Să fie vorba într-adevăr de „Geneza” sau de „Judecata de apoi”...

— Poemul lui Vigny s-a născut sub urșita oricui, aici tatăl micului Alfred a năvălit într-o bună zi în suferințe...

— Este nomaipomenit cum la des orice lucru devine ce vrei dvs. Dacă în Huxo găsiți pătanjenii, îi vedeți sobolani...

WILKNER ÎN AJUTORUL UDENTILOR NEGRI

Marele prozator american William Faulkner a hotărît să pună o parte din veniturile sale la dispoziția tinerilor studenți de culoare, la Oxford, în statul Mississippi...

„Lacul Xi-Hu din Hangzhon (R. P. Chineză)